

TUSSEN BEEK EN KANAAL

Wijnegem

code

00 1910 **D**

Dossier

Tweede fase van de Open Oproep tot kandidatuurstelling 19 | 2010, voor het project 1910: de volledige studieopdracht voor de opmaak van een masterplan voor de herwaardering van de dorpskern van Wijnegem en het ontwerp voor de heraanleg van het Marktpllein

Inhoudsopgave

1. Introductie
2. Analyse, conclusie en ambities
 - a. Historische ontwikkeling
 - b. Streekschaal
 - c. Dorpsschaal
3. Masterplan
4. Sleutelprojecten
 - a. Annuntia
 - b. Dreef, parkeergebied, Jan Vlemincktoeren en park
 - c. Marktplein
5. Duurzaamheid
6. Werkproces
7. Participatie
8. Studiekosten

apart:

1. Ingevuld en ondertekend offerteformulier
2. Samenwerkingsverbanden

1. Introductie

De gemeente Wijnegem heeft de ambitie om een coherent **masterplan** te ontwikkelen voor de herwaardering van de gehele dorpskern. Drie concrete projecten geven aanleiding hiertoe en moeten gelijktijdig als hefboven fungeren voor de verdere vernieuwing van het centrum: de **heraanleg van de markt**, de **herontwikkeling van het Annuntia complex** en het **opwaarderen van het Wijnegemhof** met de dreef en de Jan Vlemincktoeren.

Deze meerledige opgave vraagt om een vroegtijdige, integrale benadering van de verschillende projecten om elkaar te kunnen versterken. Er is gevraagd om een draagkrachtige toekomstvisie te ontwikkelen, waarbij de concrete projecten als stepping stones ingezet kunnen worden voor toekomstige ontwikkeling van het centrum van Wijnegem. Het masterplan moet hiervoor heldere lijnen uitstippelen die draagkrachtig genoeg zijn om ook op langere termijn structurerend te werken. In het geval van de dorpskern van Wijnegem zijn deze hoofdlijnen:

- versterken en ervaarbaar maken van de groen/ blauwe structuren
- inrichting van hoogwaardige publieke ruimte aan de Turnhoutsebaan,
- versterken en inpassen van (recreatieve) netwerken en verbindingen

Om een sterke visie te 'laten landen' en specifiek te maken, is als eerste stap een nauwkeurige analyse van historische ontwikkeling en de kenmerken van het gebied op de verschillende schaalniveaus nodig om de bestaande, soms verborgen, kwaliteiten te herkennen en te versterken. Uitgaand van

(ontwerpend) onderzoek kunnen voorstellen worden ontwikkeld die tot maximale synergie voor het geheel kunnen komen.

Bijzondere aandacht tijdens de verdere studie en het ontwerpproces zal hierbij moeten uitgaan naar het enthousiasmeren van alle belangrijke publieke en private actoren door middel van een goed begeleid (participatie)proces. Ook met de infrastructurele aspecten zoals parkeren, sluiptverkeer en toekomstig OV moet vroegtijdig rekening worden gehouden, zowel voor de visie als voor de concrete ontwerpen.

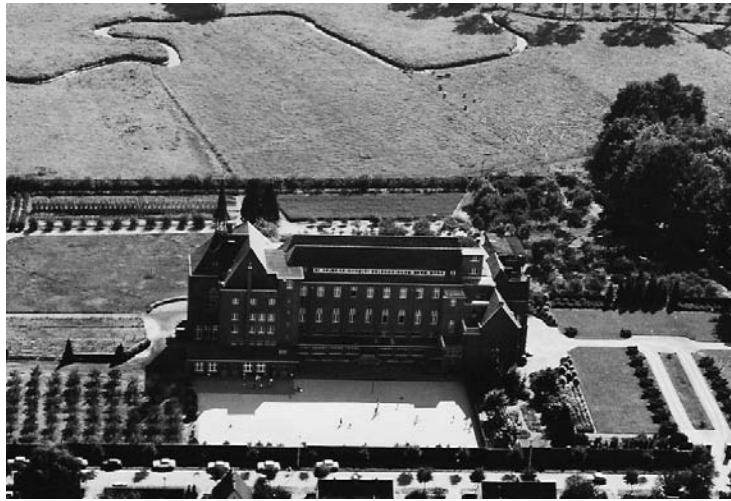
Bewust van de bijzondere potentie, maar ook van de complexiteit van deze opgave heeft de gemeente Wijnegem in samenwerking met de Vlaamse Bouwmeester in het kader van een Open Oproep onder meer ons bureau gevraagd om tot een globale ontwikkelingsstrategie voor het hele centrum en een aantal concrete ontwerpvoorstellen voor sleutelprojecten te komen. In het voorliggende dossier komen we met genoeg tegemoet aan deze vraag.

2. Analyse

Het opstellen van een globale ontwikkelingsstrategie voor de toekomst van het centrum van de gemeente Wijnegem vraagt een nauwkeurig begrip van de ruimtelijke situatie van de gemeente en hoe deze is ontstaan. In het volgende hoofdstuk wordt de ruimtelijke situatie van Wijnegem geanalyseerd vanuit de **historische ontwikkeling**, op **lokale** en op **regionale schaal** om de kenmerken en het potentieel van het gebied te ontdekken en te vertalen naar conclusies en ambities voor het masterplan.

2.a. Historische ontwikkeling

Analyse

Wijnegem was een oud **straatdorp** parallel aan het Groot Schijn, werd een '**kanaalgemeente**' door de uitgraving van het Albertkanaal en is nu onderdeel van het **grootstedelijk gebied Antwerpen** - alles in één.

Parallel, ten zuiden van de Turnhoutsebaan loopt van oudsher de blauw/groene structuur van de beek Het Groot Schrijn : een aaneengesloten '**groene vinger**' die zich uitstrekt tot aan de ring van Antwerpen. Het landschap ten noorden van de Turnhoutsebaan is van oudsher gekenmerkt door verspreide '**groene kamers**' (getemde natuur binnen de muren van een klooster, een school of landgoed) in het agrarisch landschap (Ferrariskaart 1777). Behalve de open lintbebouwing langs de Turnhoutsebaan lagen Kastelen los verdeeld in het landschap, onderling en met Wijnegem verbonden door middel van **formele dreven** en **informele kerkpaden**.

Het patroon van banen, dreven en paden wordt later doorbroken door de bouw van een fort midden op de as van de huidige Turnhoutsebaan en het graven van het Albertkanaal. De volgende ingrijpende verandering aan de textuur van Wijnegem kwam met de bombardementen van de 2de wereldoorlog, waardoor een gat viel in de bebouwing langs de Turnhoutsebaan; het huidige marktplein, dat geen ruimtelijk precedent heeft in Wijnegem. De verstedelijkingsdruk vanuit het grootstedelijk gebied Antwerpen brengt in de tweede helft van de 20e eeuw verdere verdichting en uitbreiding van Wijnegem met zich mee.

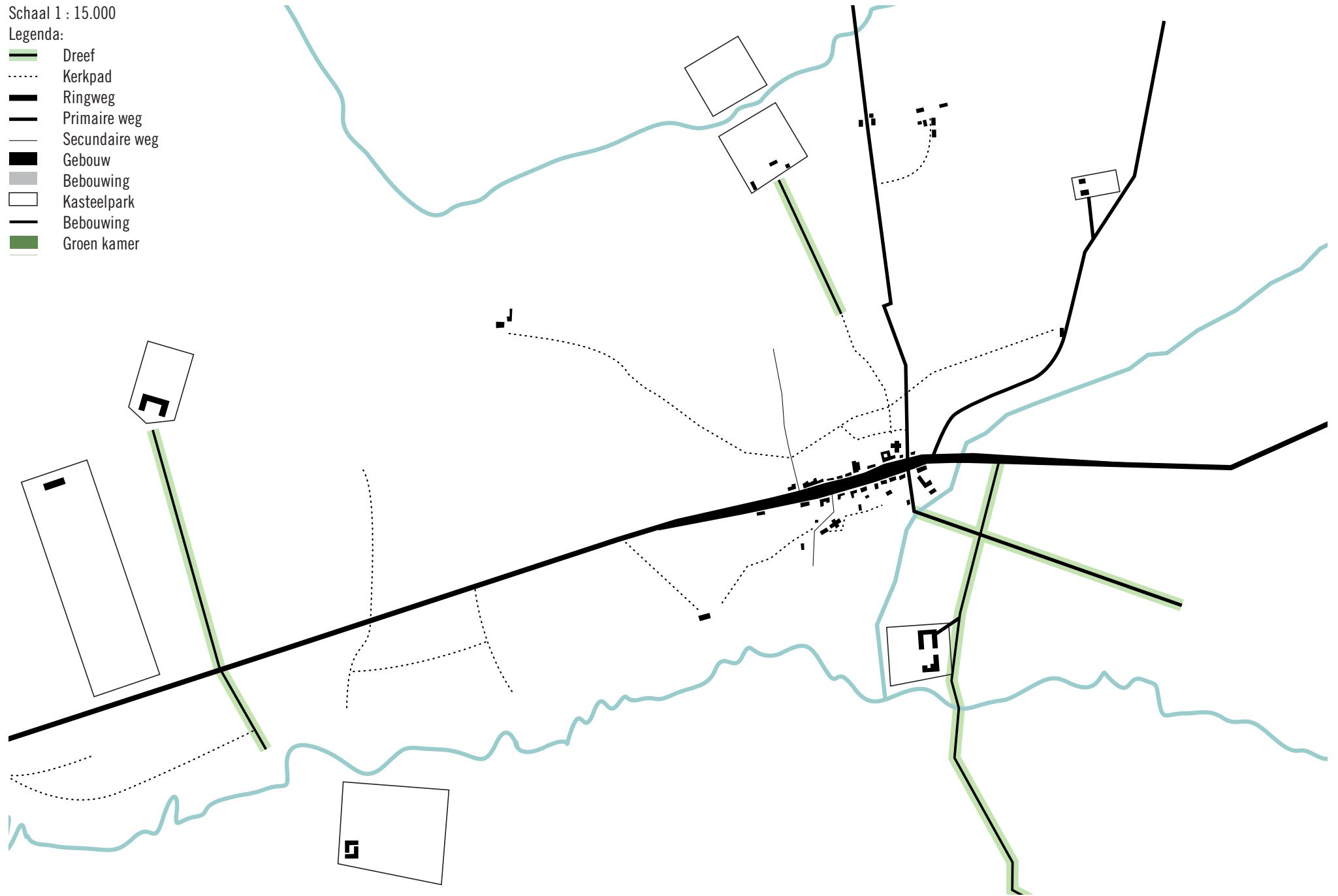

1777: Formeel netwerk (de dreven) en informeel netwerk (de kerkpaden)

Schaal 1 : 15.000

Legenda:

- Dreef
- Kerkpad
- Ringweg
- Primaire weg
- Secundaire weg
- Gebouw
- Bebouwing
- Kasteelpark
- Bebouwing
- Groen kamer

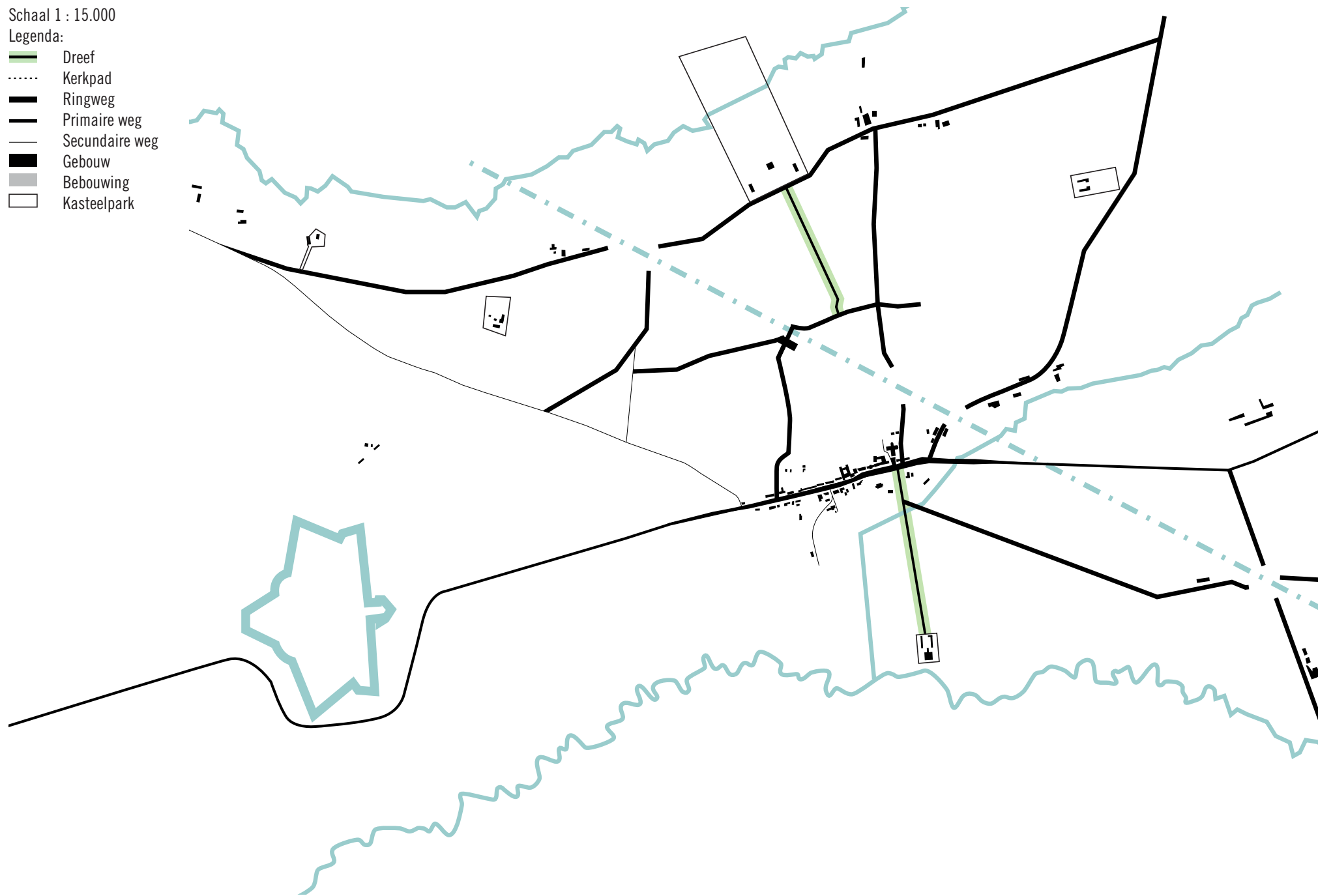

1865: Wegen onderbroken door het Albertkanaal en de komst van 'Fort 1'

Schaal 1 : 15.000

Legenda:

- Dreef
- Kerkpad
- Ringweg
- Primaire weg
- Secundaire weg
- Gebouw
- Bebouwing
- Kasteelpark

1950: Groei van Wijnegem en het ontstaan van het marktplein als open plek aan de Turnhoutsebaan

Schaal 1 : 15.000

Legenda:

- Dreef
- Kerkpad
- Ringweg
- Primaire weg
- Secundaire weg
- Gebouw
- Bebouwing
- Kasteelpark

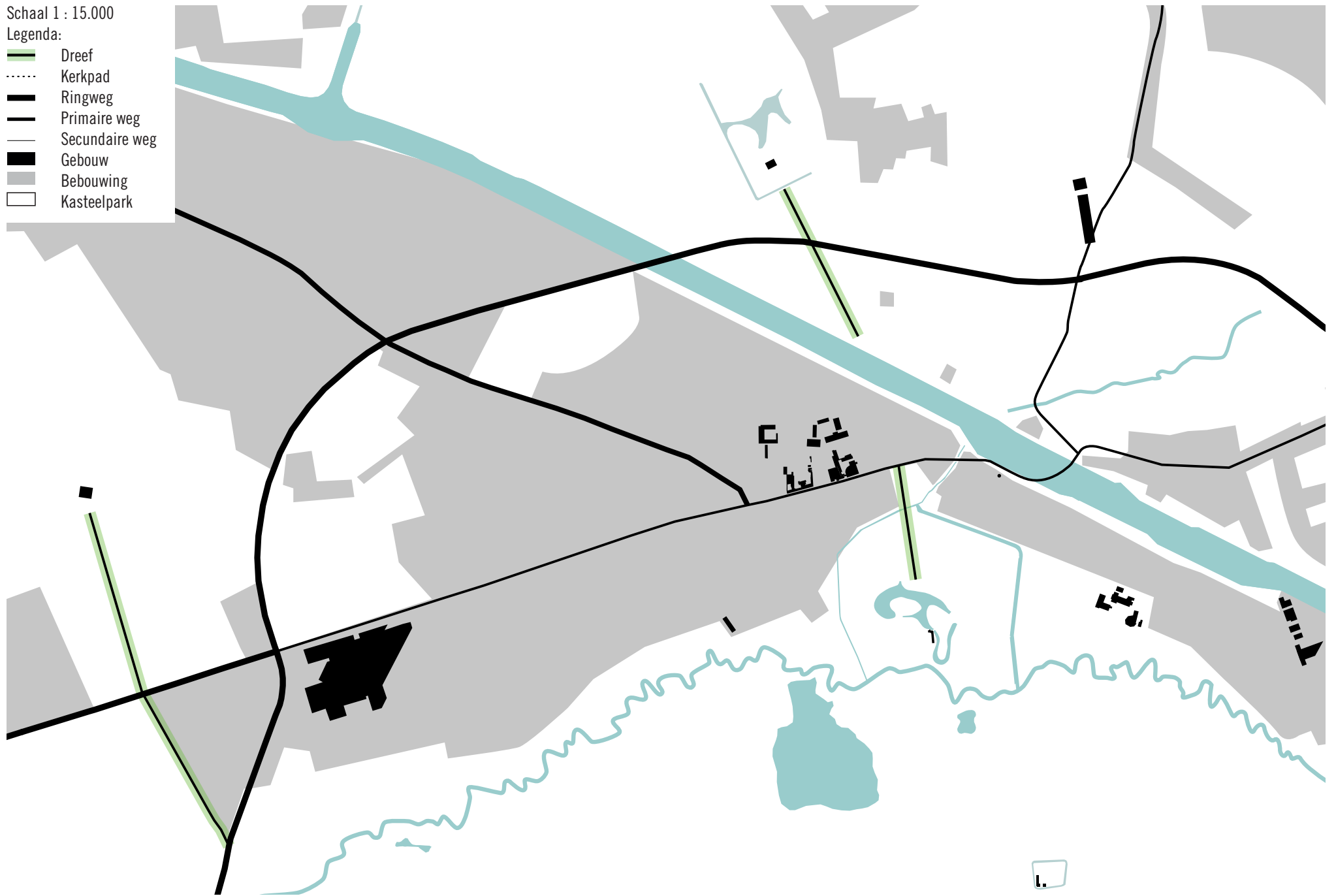

2010: Verdichting en uitbreiding met de rondweg en het Wijnegem Shopping Center

Schaal 1 : 15.000

Legenda:

- Dreef
- Kerkpad
- Ringweg
- Primaire weg
- Secundaire weg
- Gebouw
- Bebouwing
- Kasteelpark

Schaal 1 : 15.000

Legenda:

- Dreef
- Kerkpad
- Verdwenen kerkpad
- Turnhoutsebaan
- Secundaire weg
- Bebouwing
- Groen kamer
- Bebouwing

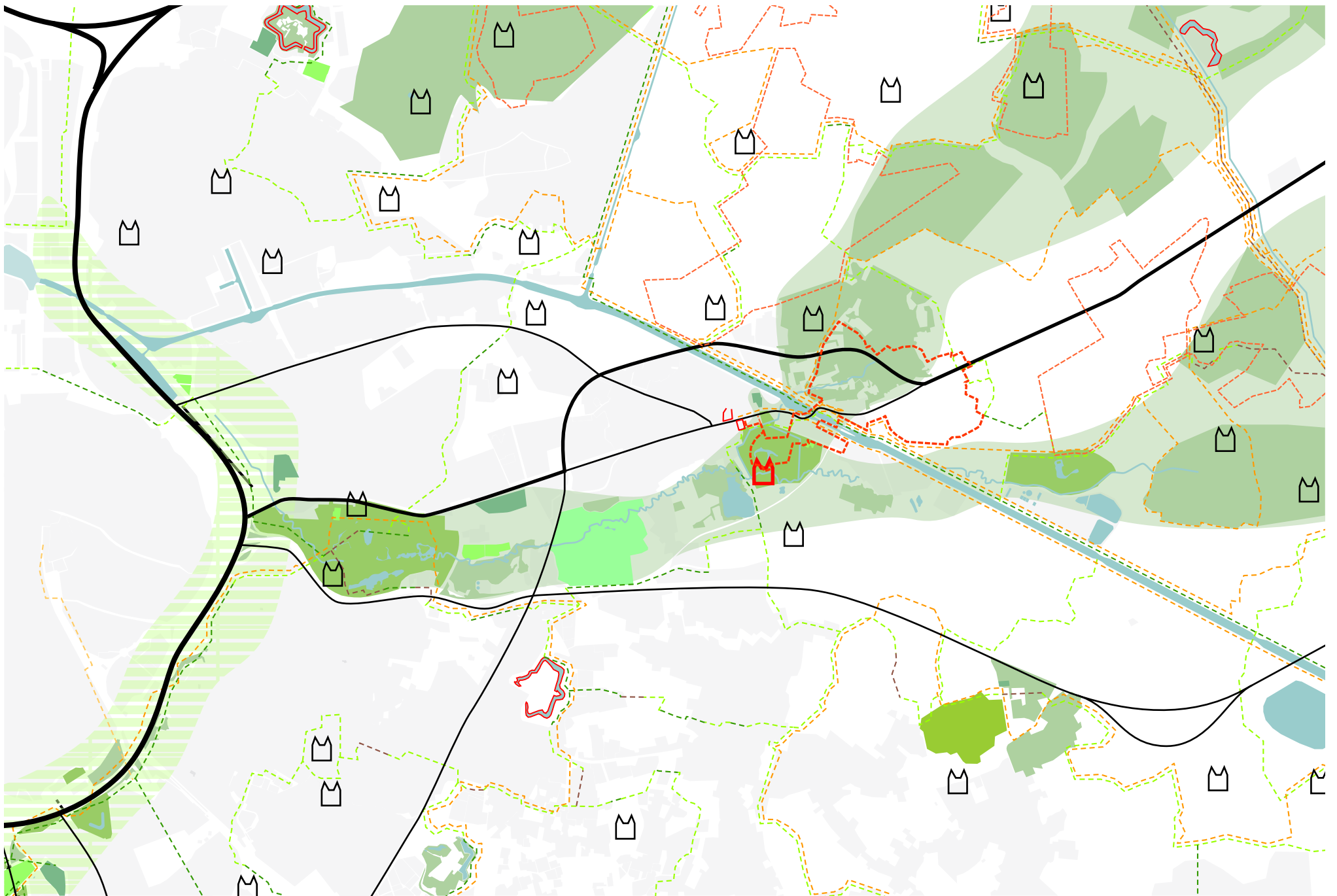
Conclusies en ambities

Wijnegem kent van oudsher een **contrasterende groenstructuur**: een **extensieve, open 'groene vinger'** langs de beekvallei in het zuiden en **intensieve, gesloten 'groene kamers'** binnen de muren van landgoederen, scholen en kloosters in het noorden.

Wijnegem heeft zoals vele 'kanaalgemeenten' weinig **directe relatie met het water**. Het kanaal is eerder een 'blessure' in het landschap. De plekken waar oude structuren en kanaal elkaar ontmoeten, lijken op littekens. Door deze plekken te ontwerpen en beter te verbinden met de structuur van het dorp zou Wijnegem ruimtelijk meer kunnen profiteren van het kanaal en het spektakel van de schepen.

Het marktplein is een **uitzonderlijke vide** in de dichtgegroeide ruimtelijke structuur van het straatdorp Wijnegem. Deze vide zou zo veel mogelijk leeg moeten worden gehouden om deze contrasterende ruimtelijke kwaliteit te bewaren en te versterken.

Het wegenpatroon is gekenmerkt door **de combinatie van formele en informele wegprofielen binnen hetzelfde tracé**. Formele dreven lopen over in informele kerkpaden op weg naar de plek van bestemming.

Schaal 1 : 50.000

Legenda:

- Park
- Woud
- Golfclub
- Begraafplaats
- Bos
- Sport velden
- Groene vinger
- Groene ring Antwerpen

- Bestaande forten
- Bezienswaardigheden
- Fietspaden
- Fietsroute
- Autovrije fietsroute
- Semi-verharding
- Voetgangerspad

2.b. De streekschaal

Analyse

Wijnegem is gesitueerd langs de steenweg tussen Antwerpen en Turnhout en wordt getangeerd door het Albertkanaal, welke aan de oostkant van het oude dorp het natuurverbindingsgebied van het Groot Schijn kruist.

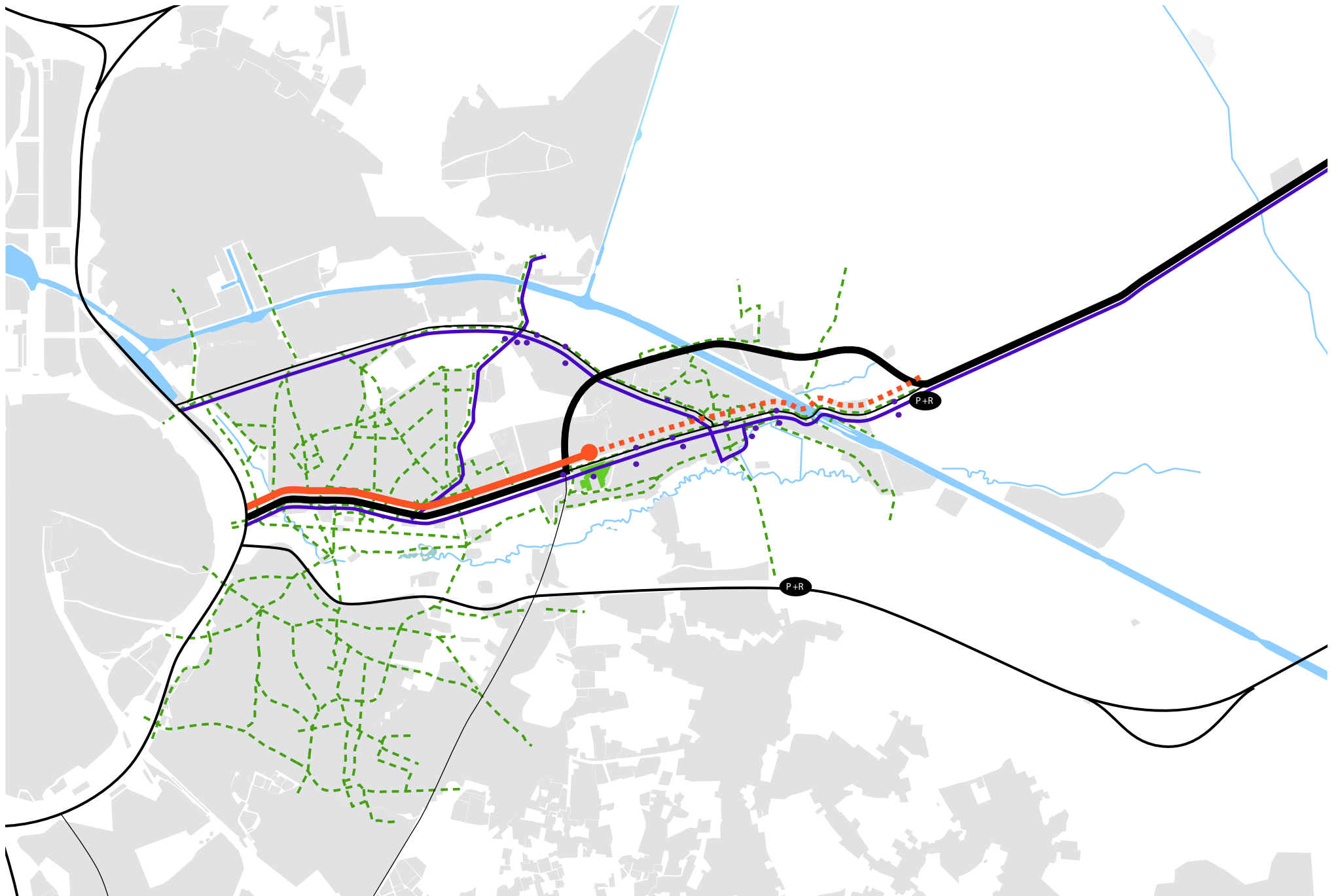
Door de oprukkende verstedelijking ligt Wijnegem inmiddels ruimtelijk, economisch en infrastructureel in het invloedsgebied van grootstedelijk Antwerpen. De komst van grootschalige regionale winkelvoorzieningen (het 'Wijnegem shopping center') aan de westkant van de gemeente, de aanleg van een rondweg en de (geplande) verlenging van het tramtracé zijn getuigen van de veranderde regionale betekenis van Wijnegem.

Door de ligging op regionale schaal heeft Wijnegem een **strategische positie** ten opzichte van de **ecologische structuren** (blauw en groen), **de (recreatieve) netwerken** (auto, tram, fiets- en wandelpaden) en **de economische activiteiten**.

Deze drie aspecten zijn dan ook de ankerpunten van de gemeente binnen haar regionale context. Wijnegem moet de potentie van deze bijzondere regionale positie zowel ecologisch, economisch als infrastructureel optimaal benutten.

De nabijheid van goed ontsloten stedelijke voorzieningen én groene ruimte positioneren Wijnegem als aantrekkelijk woonmilieu, maar vooral ook als knooppunt van verschillende (recreatieve) netwerken tussen kanaal en beek.

De 'dorpsstraat' in relatie tot de rondweg en de toekomstige tram

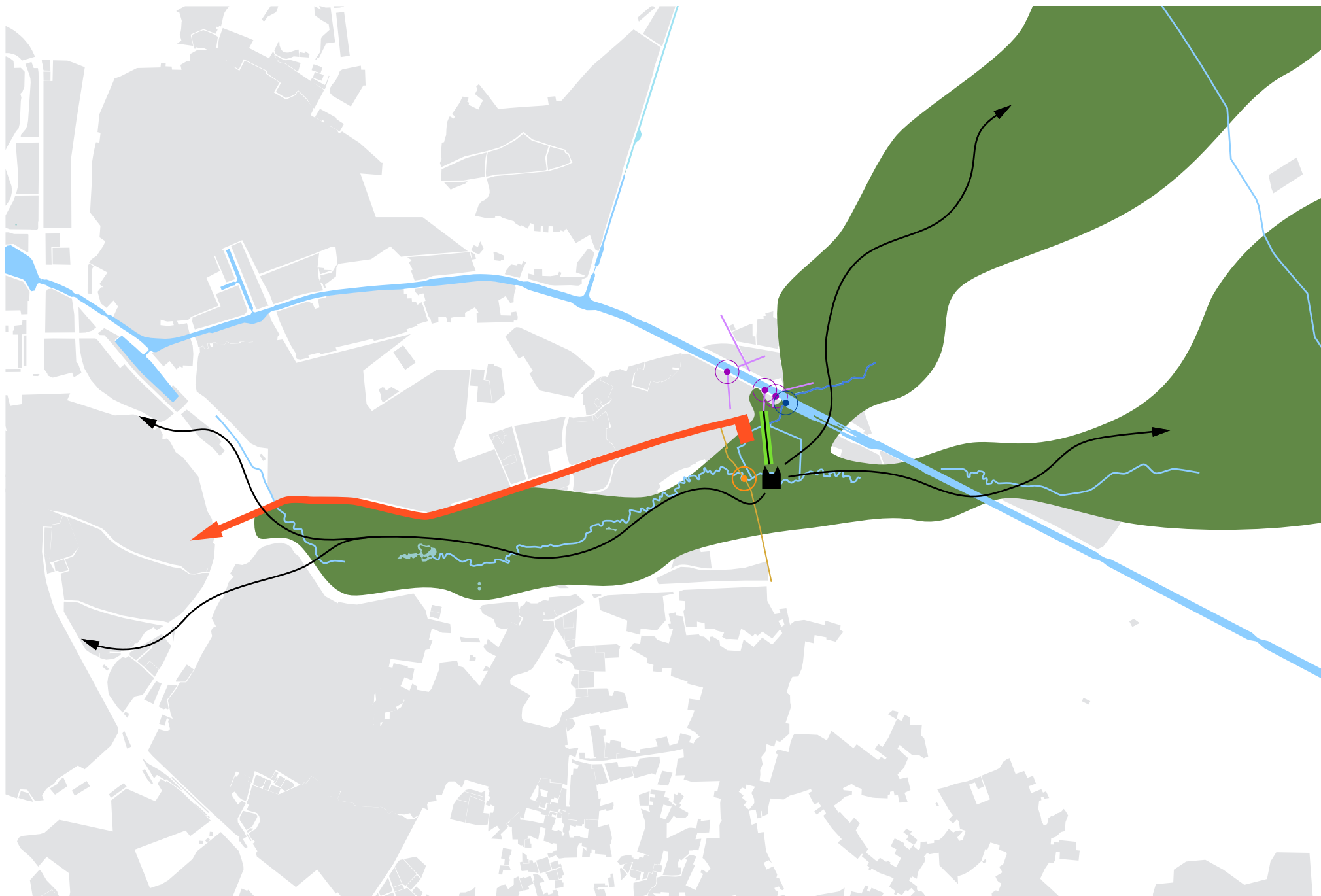

Schaal 1 : 50.000

Legenda:

- Ring
- Toekomstige tram fase 1
- - - Toekomstige tram fase 2
- Bus
- Bus halte
- - - Fietsroutes voor schoolkinderen
- Shopping centrum Wijnegem

Schaal 1 : 50.000

Legenda:

- Marktpllein en Turnhoutsebaan
- Dreef
- Jan Vlemincktoeren
- Recreatief netwerk
- Kruising Grote Schijn-
Wommelgemsesteenweg
- Kruising Zwanebeek-
Albertkanaal-Wezelsebeek
- Kruising Kosterijstraat/
Schoolstraat/ Kanaalstraat
- Groene vinger
- Bebouwing

Conclusies en ambities

Binnen het gebied van de dorpskern van Wijnegem liggen een aantal punten met betekenis op regionale schaal:

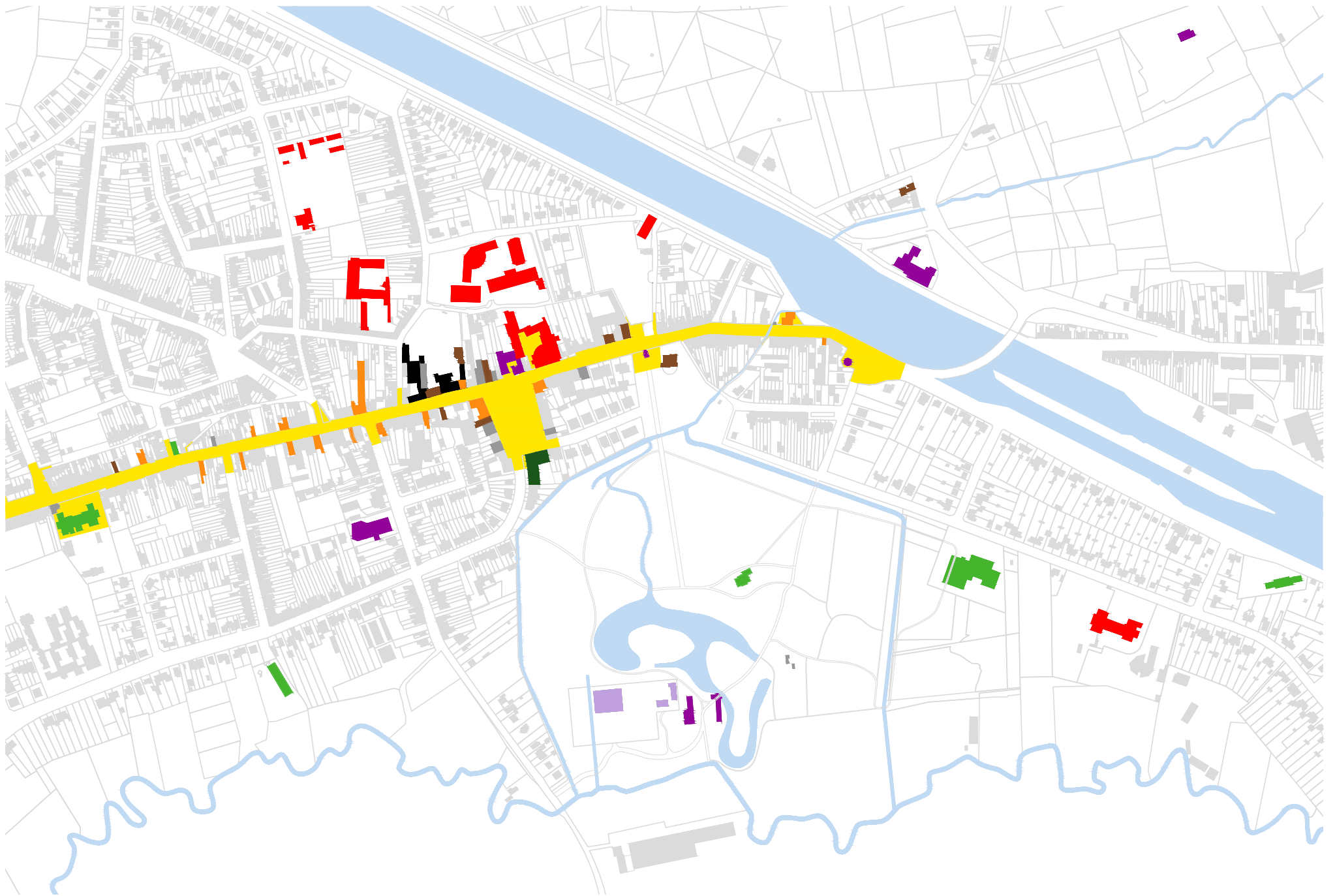
- het **marktpllein** als opstap (toekomstige tram) naar de grootstedelijke regio Antwerpen
- de **dreef** als formele ingang naar het Wijnegemhof en het natuurgebied het Groot Schijn
- de **Jan Vlemincktoeren** als knoop-, oriëntatie- en informatiepunt tussen verschillende recreatieve netwerken.

Naast deze strategische punten met grootschalige ruimtelijke en programmatische potentie komen vanuit de analyse nog een aantal punten naar boven drijven met kleinschaligere potentie. Deze zijn te vinden waar (recreatieve) paden en/of beeldbepalende ruimtelijke structuren elkaar kruisen, zoals:

- de kruising van het Groot Schijn met de Wommelgemsteenweg
- de kruising van de Zwanebeek met het kanaal
- de eindpunten van voormalige doorlopende wegen (Kosterijstraat, Schoolstraat, Kanaalstraat) aan het kanaal

De beekvallei heeft op streekschaal nog veel onbenutte potentie op ecologisch en recreatief gebied. Het Wijnegempark zou als onderdeel van een opgewaarderd regionaal natuurgebied langs de beekvallei versterkt kunnen worden in zijn ecologische functie als buffer en verbindend element en in zijn recreatieve functie als toegangspoort.

De ambitie van het masterplan is dan ook om zowel de punten met grote als kleinere potentie ruimtelijk en programmatisch te versterken en de verschillende netwerken beter op elkaar aan te laten sluiten.

Schaal 1 : 7.500

Legenda:

- Winkels
- Restaurant/ café
- Vrijtijdsbesteding
- Kantoren
- Bakens/ belangrijke gebouwen
- Scholen/ kinderopvang
- Avantgarden

2.c. De dorpschaal

Analyse

De Turnhoutsebaan is dé karakteristieke publieke ruimte van het straatdorp Wijnegem. Bij deze lineaire basisruimte, heden vaak gedomineerd door verkeer, voegt zich de ruimte rondom de publieke gebouwen, zoals het cultuurhuis en het kerkhof, of de ruimte tegenover het gemeentehuis. Het publieke domein van Wijnegem is een **lineaire aaneengesloten ruimte** met de straat als ruggengraat en soms verbredingen van het profiel om bijvoorbeeld op publieke gebouwen aan te sluiten.

Door de verdichting van deze karakteristieke straatdorpstructuur is er **weinig relatie meer tussen de publieke ruimte van de steenweg en de achterliggende groene en blauwe structuren** (beek en Wijnegemhof aan de ene kant en kanaal en tuinkamers aan de andere kant). De gebouwen langs de Turnhoutsebaan vormen vandaag een scherm tussen parallelle werelden die naast elkaar bestaan, zonder elkaar te verrijken. De dreef als ingang van het park Wijnegemhof is één van de weinige uitzonderingen hierop.

De Turnhoutsebaan in de dorpskern van Wijnegem biedt vandaag ruimte voor een reeks **kleinschalige lokale commerciële functies**, dit in contrast met en in aanvulling op het 'Wijnegem shopping center' verderop, dat regionale commerciële behoeftes bedient.

De voormalig aan de Turnhoutsebaan gelegen grootschaligere (school)functies zijn voor een deel doorgeschoven naar de

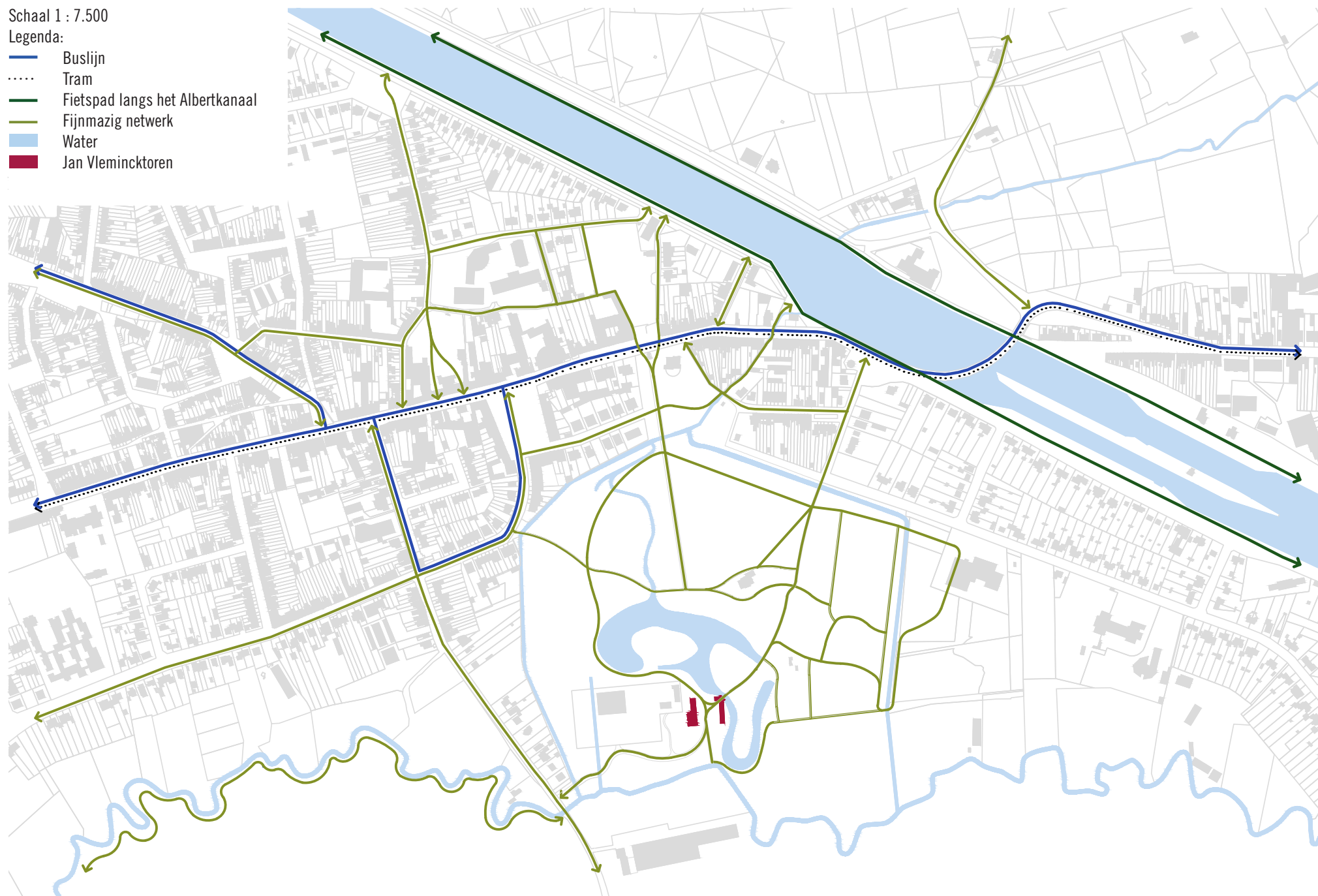
'tweede rij' achter de Turnhoutsebaan en worden onder meer ontsloten door een fijnmazig netwerk aan paden en straatjes. Aan het zicht onttrokken en 'geprivatiseerd' zijn ook enkele van de 'groene kamers', zoals het park van het Annuntia complex.

Schaal 1 : 7.500

Legenda:

- Buslijn
- Tram
- Fietspad langs het Albertkanaal
- Fijnmazig netwerk
- Water
- Jan Vlemincktoeren

Schaal 1 : 7.500

Legenda:

- Straatruimte
- Kader marktplein
- Belangrijke gebouwen
- Formele paden
- Informele paden
- Fijnmazig netwerk
- Schijnvallei/ Wijnegemhof
- Parkachtige pockets/ intensief beheer
- Groene kamer
- Fietspad langs het Albertkanaal
- Bebouwing
- Dreef

Conclusies en ambities

Op dorpschaal zijn de volgende landschappelijk/ecologische, infrastructurele en programmatische opportuniteiten te benoemen:

Het contrast tussen het uitgestrekte, aaneengesloten Wijnegempark aan de ene kant en de gesloten groene kamers

aan de andere kant van de Turnhoutsebaan is een grote landschappelijke kwaliteit, die echter nog weinigikbaar is. Door het verder ecologiseren van het park en het ruimtelijk kaderen en toegankelijk maken van de groene kamers, kunnen deze contrasterende kwaliteiten versterkt en ervaarbaar gemaakt worden: hiervoor kunnen de groene kamers zoals het Annuntia park worden voorzien van toegangspoorten en publieksfuncties (restaurant). Het park zou contrasterender beheerd kunnen worden: intensief beheerde, parkachtige pockets te midden van extensief beheerd, ecologisch natuurgebied.

In het natuurgebied vraagt de ligging en inpassing van (recreatieve) paden en wegen om bijzondere aandacht. Deze moeten ten opzichte van ontwerp en materiaal rekening houden met de ecologische waarde en functie van de gebieden.

Het bestaande **netwerk van straatjes en paden** door bebouwd gebied en door het park heeft grote potentie voor de zwakke weggebruikers, met name recreanten en scholieren te voet en op de fiets. De afwisseling van formeel en informeel wegprofiel vaak op hetzelfde tracé is een bijzonder karakteristiek en biedt door de afwisseling een interessante beleving.

Deze afwisseling in de weginrichting kan door inrichting van

het wegprofiel versterkt worden bij de bestaande paden en als leiddraad dienen voor de ligging en inrichting van nieuwe paden: van straat naar paadje door het Annuntia park; van statige dreef naar kronkelende dreef door het natuurgebied; van verharde rijbaan naar overrijdbaar gras bij het nieuwe parkeergebied.

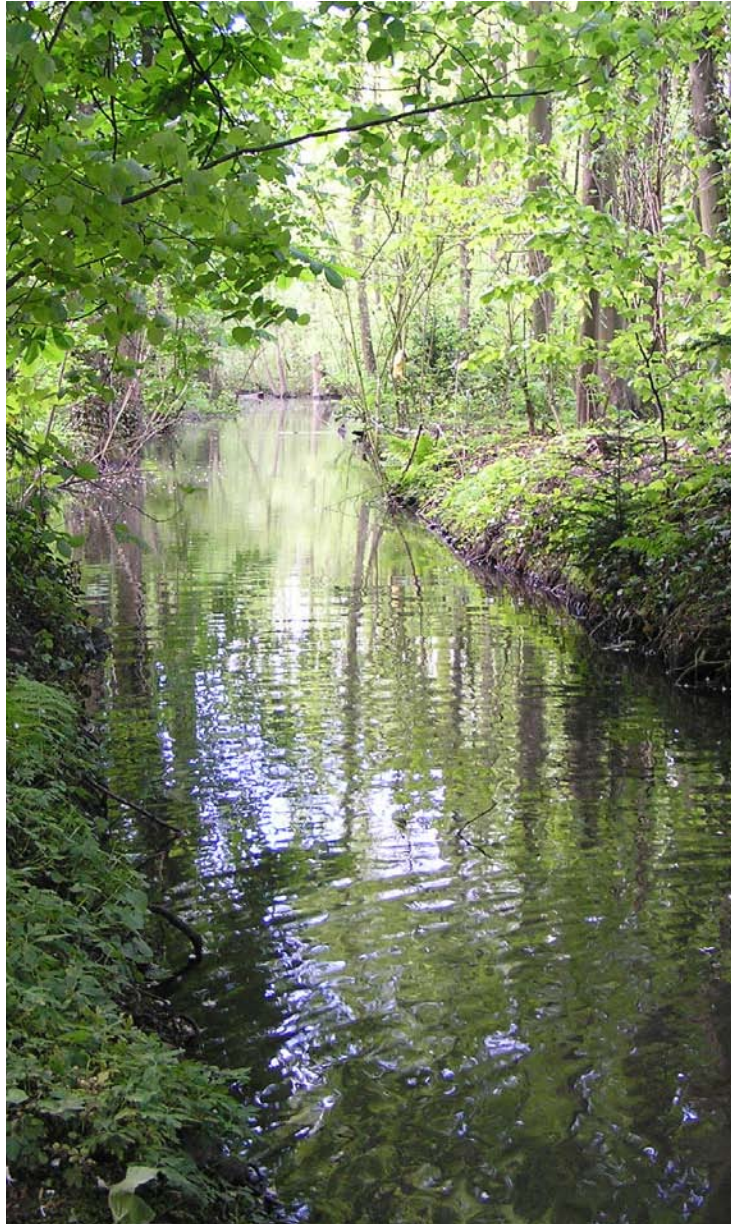
Kruis- en eindpunten van het beschreven netwerk worden versterkt in hun ruimtelijke, maar ook **programmatische en economische** positie. Functies op en aan het marktplein, restaurant De Swaen, kwekerij Avant Garden, maar ook de Jan Vlemincktoeren en het Annuntiagebouw kunnen hiervan profiteren. Door het 'contextualiseren' van de commerciële invulling, bv. door de verkoop van streekproducten, lokale gastronomie en het inspelen op behoeftes van ouderen, kan het aanwezige kleinschalige, specialistische winkelmilieu versterkt worden als tegenpool tot de perifere winkelvoorzieningen. Verder geven het beleidskader en sociaal-demografische ontwikkelingen aanleiding tot het voorzien in bijkomende kwalitatief hoogwaardige appartementen in de dorpskern, al dan niet in combinatie met zorgfuncties.

Fijnmazig netwerk, aan de Boskantweg

De dreef

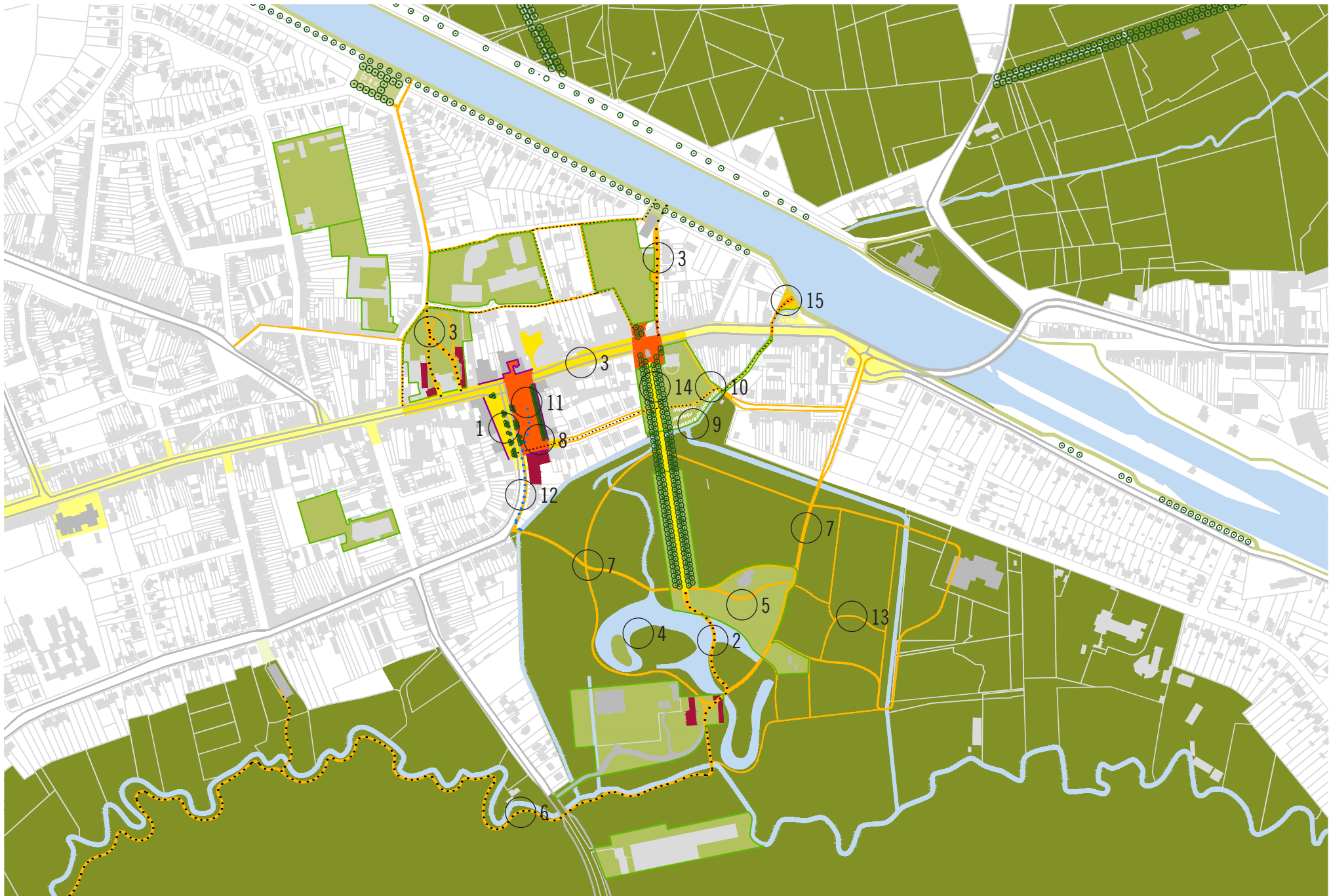

Verder zijn een aantal concrete ruimtelijke opportuniteiten te benoemen:

- Het **marktplaatsplein** is de grootste en belangrijkste 'stedelijke' publieke ruimte van Wijnegem. Het plein als een 'verbreding' van de publieke ruimte van de dorpsstraat past goed binnen de karakteristieke ruimtelijke structuur van het straatdorp. Wel moeten de zwakke gebruikers (voetgangers en fietsers) meer ruimte krijgen en de auto teruggedrongen worden: meer ruimte voor trottoirs en de duidelijke fietspaden.

- De **dreef** is de vanzelfsprekende ruimtelijke structuur die de verbinding tussen dorpskern en beek kan herstellen. Door middel van de dreef kan het Wijnegempark als entree naar het natuurgebied van de beek zich manifesteren in het 'stedelijke' publieke domein van het straatdorp. Hiervoor moet de aanwezigheid van de dreef als groen element in de straatruimte versterkt en geformaliseerd worden.

- De bijna onzichtbare **Zwanebeek** wordt gekenmerkt door zijn dwarse ligging ten opzichte van de grote ruimtelijke lijnen Turnhoutsebaan, Groot Schijn en kanaal. De Zwanebeek leent zich dus bij uitstek voor het ontwikkelen van een subtiele informele, recreatieve verbinding tussen het verscholen natuurgebied Groot Schijn, de stedelijke Turnhoutsebaan en het imposante kanaal.

Schaal 1 : 7.500

Legenda:

- Straatruimte
- Marktplein/ ingang dreef
- Gevels marktplein
- Ingrepen
- Dreef
- Fijnmazig netwerk
- Belangrijke gebouwen
- Bebouwing
- Schijnvallei
- Groenpocket
- Ruimte langs het Albertkanaal

① Ruimte voor terrassen

② Houten brug over het water

③ Verschillende kasseien bestrating voor verschillende weggebruikers

3. Masterplan

De eerder genoemde conclusies en ambities kunnen worden vertaald naar een masterplan voor het dorpscentrum van Wijnegem en een beheersplan voor het park.

De algemene ruimtelijke doelstellingen en randvoorwaarden worden hierin geformuleerd en onderbouwd door referentiebeelden en voorstellen voor de materialisering. Dit zal als beeld/kwaliteitsplan de leiddraad vormen voor de toekomstige projecten die de gemeente zelf in uitvoering brengt, maar ook voor andere publieke- en privé ontwikkelingen.

Het masterplan formuleert een draagkrachtige ontwikkelingsvisie voor Wijnegem met een aantal heldere strategische hoofdlijnen en concrete ruimtelijke ingrepen.

4 Ecologisering van het natuurgebied in het park

5 Formele parkachtige pockets die intensief beheerd worden

6 Informeel houten pad langs de dreef

7 Recreatief pad toegankelijk voor fietsers en minder valide

8 Waterstroom over het plein

9 Parkeren op grastegels

10 Weg naar de parkeerplaats

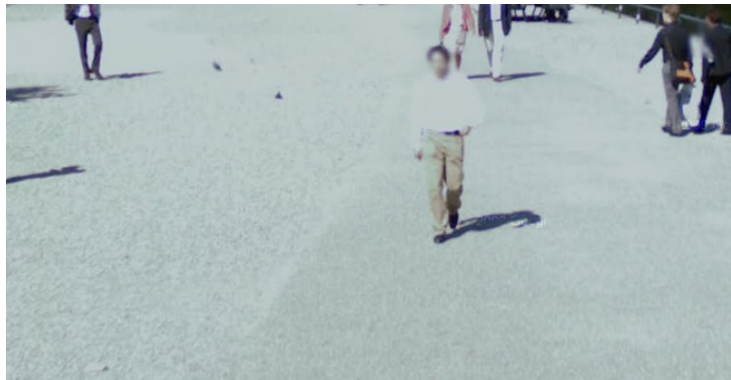
11 Fontein

12 Waterloop die het marktplein en de Zwanebeek verbind

13 Grind paden

14 De dreef uitgevoerd met grind en gestrooid beton naast elkaar

15 Uitkijkpunt naar het kanaal

Strategische hoofdlijnen:

- Het landschappelijke contrast tussen de groene kamers en het natuurgebied wordt versterkt:

- het park wordt in het algemeen meer geëcologiseerd en extensiever beheerd, met uitzondering van enkele formelere parkachtige pockets die intensief beheerd worden.

- Het Annuntiapark als groene kamer wordt (bepakt) toegankelijk gemaakt met poorten, paden en publieksfuncties.

- De Turnhoutsebaan wordt versterkt als drager van de publieke stedelijke ruimte van het straatdorp Wijnegem. Er worden plekken met grote verblijfskwaliteit toegevoegd en de zachte mobiliteit (voetganger en fietser) krijgt meer ruimte.

- Het netwerk van ondergeschikte (recreatieve) paden en wegen tussen beek en kanaal wordt verstevigd en ontbrekende schakels worden toegevoegd.

- De toegankelijkheid (ook voor mindervaliden) van het park en het natuurgebied wordt verbeterd; materialisering, verlichting en gebruiksvoorwaarden houden hierbij rekening met de ecologische waarde en functie van de gebieden.

- Het karakter van de wegen en paden bouwt voort op het principe om formele en informele tracés op eenzelfde traject te alterneren.

Concrete ruimtelijke ingrepen:

- Het nieuwe **marktplein** wordt geformaliseerd als hoogwaardige, kenmerkende verblijfsruimte binnen het stelsel publieke stedelijke ruimtes van het straatdorp. Het open plein wordt ruimtelijk helder gedefinieerd door middel van beplanting en eventueel een beperkt hoogteaccent aan de zuidkant als tegenpool van het stadhuis.

Het marktplein wordt versterkt als schakel tussen de dorpskern en het aan het zicht onttrokken natuurgebied met de beek: voor fietsers en voetgangers via de Pastorijlaan; voor voetgangers via de Eikenlaan. Door het element water toe te voegen aan het plein kan op een subtiele en functionele manier een link gelegd worden met de verborgen beken.

- De **dreef** wordt versterkt en geformaliseerd als verbinding tussen de publieke stedelijke ruimte en het natuurgebied.

- De **Jan Vlemincktoeren** wordt een recreatief knooppunt tussen Beekvallei, Dorpskern en kanaal met een potentiële horeca-invulling en een informatiepunt over het natuurgebied en de recreatieve mogelijkheden.

- De **Zwanebeek** wordt geactiveerd als verbindend element tussen Wijnegemhof, Turnhoutsebaan en kanaal.

4. Sleutelprojecten

Er zijn drie concrete en actuele opgaven binnen de dorpskern van Wijnegem die als hefboven een kick-start kunnen geven aan de in het masterplan geformuleerde ambities. Deze zijn de herbestemming van het Annuntia complex, de aanpak van het park met de herinrichting van de dreef en het verplaatsen van de parkeerplekken aldaar en het marktplein.

Schaal 1 : 1.500

Legenda:

- Restaurant
- Café
- Kinder opvang
- Ateliers
- Moestuin 1
- Moestuin 2
- Afbreken

1777: Verbinding met de Turnhoutsebaan

1865: De Schoolstraat wordt aangelegd

1940: Het Annuntia gebouw met tuin

2010: Huidige situatie

Annuntia Tuin, Wijnegem

Moestuin, Villa Augustus, Dordrecht

St. Jozef gezondheidscentrum, Deventer, One Architecture

4.a. Annuntia

Door zijn prominente positie binnen de dorpskern, zijn geschiedenis en de omvang van de gebouwde en groene ruimte, is de herbestemming van het Annuntia complex een sleutelproject voor Wijnegem. Het complex is echter niet in eigendom van de gemeente en zal binnenkort verkocht worden aan een ontwikkelaar. De gemeente heeft dan ook de programmatische invulling en het architectonisch ontwerp niet in eigen handen. Het masterplan zal voor dit sleutelproject dan ook op eenduidige, heldere manier de randvoorwaarden vanuit het publieke belang mee moeten geven aan de huidige en toekomstige eigenaren. Dit uiteraard rekening houdend met financiële en technische haalbaarheid van het project.

De aanbevelingen vanuit het masterplan zouden zich dan ook moeten beperken tot een aantal punten:

- Het omsloten parkachtige gebied achter het complex van gebouwen dient zoveel mogelijk bewaard en als 'groene kamer' versterkt te worden.
- Het is wenselijk om het park (beperkt) toegankelijk te maken voor publiek.
- Dit kan door het voorzien van poorten op de plek van oude doorgangen vanuit de Turnhoutsebaan en door het plaatsen van publieksfuncties in achterliggende delen van het complex (restaurant in het park) of gerelateerd aan de poorten (café, winkel).
- Paden vanuit de poorten door het park tot aan de Boskantweg kunnen het omsloten park (op bepaalde momenten) erfahrbaar maken.

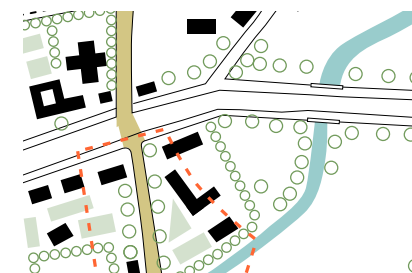

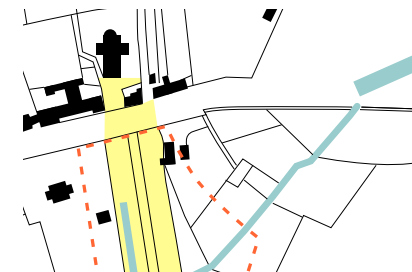
- (Educatieve) moestuinen als invulling van de ‘groene kamer’ kunnen voor zowel de beoogde woon- en horecafuncties binnen het complex alsook voor de omliggende scholen een meerwaarde zijn.
- De gebouwen aan de Turnhoutsebaan, het zuidelijke deel van de Schoolstraat en de ostrand van het complex zijn karakteristiek en van een bepaalde architectonische waarde en dienen behouden te worden. De laagbouw aan de noord-westkant kan afgebroken/vervangen worden.
- Als programmatische invulling naast enkele publiekfuncties bieden zich hoogwaardige appartementen aan voor ouderen in combinatie met zorgvoorzieningen en eventueel een kinderopvang ter bevordering van intergenerationele contacten.
- Het parkeren zal op eigen terrein moeten worden opgelost. Het omsloten terrein aan de noord-oost kant van het terrein lijkt hiervoor het meest geschikt. Afhankelijk van de doelgroep (ouderen) kan het vereiste aantal parkeerplekken per wooneenheid verminderd worden.

Schaal 1 : 1.500

1777: Doorgaande weg

1865: Dreef die eindigt bij de kerk

1940: Verbinding dreef en straat

2010: Onderbreking dreef en straat

Wijnegem, de jonge kastanjedreef in 1912

Bloemenmarkt in Parijs (Louise Upton Brumback)

Landgoedfair/ Farmermarket Chicago

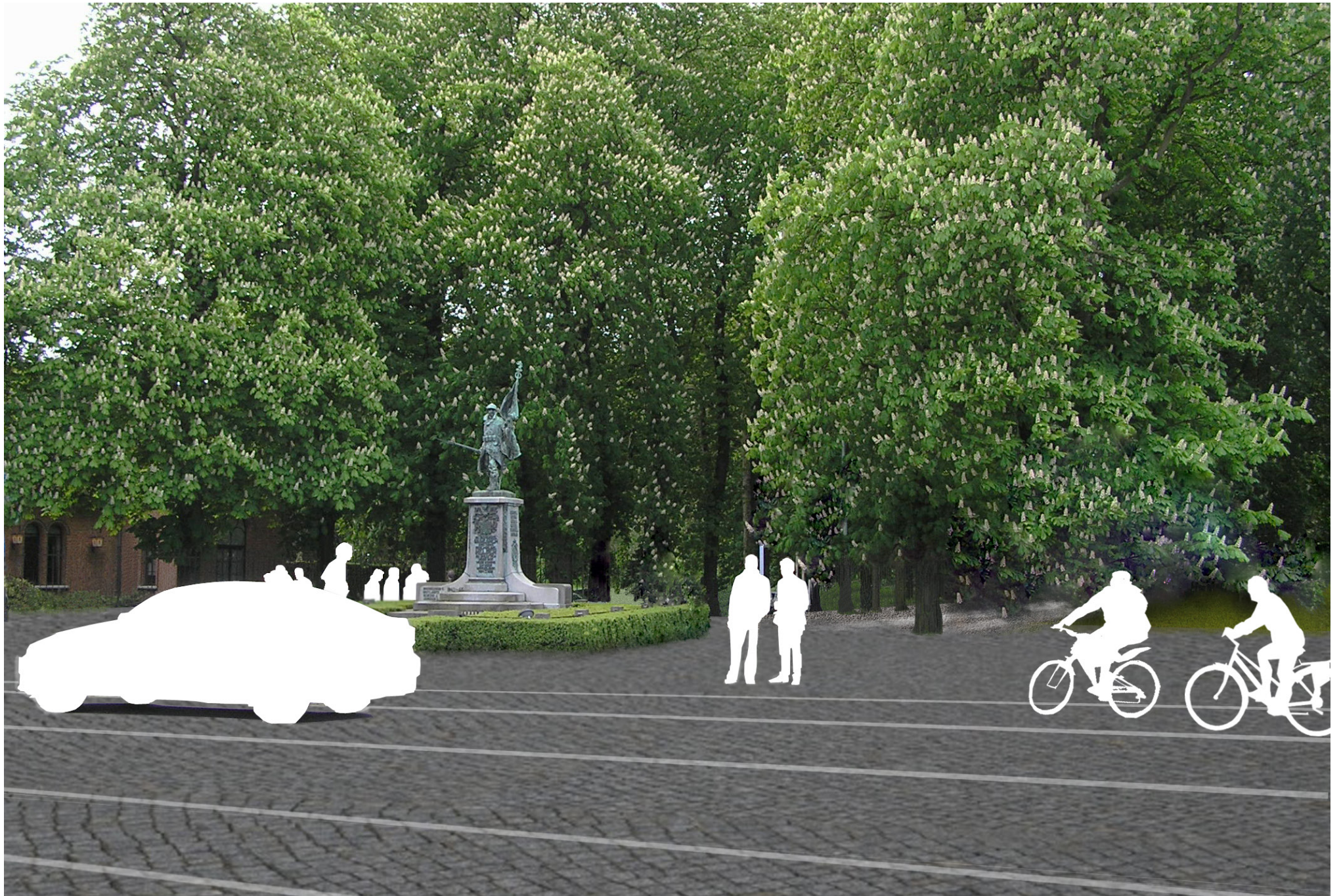
4.b. Dreef, parkeergebied, Jan Vlemincktoeren en park

Dreef

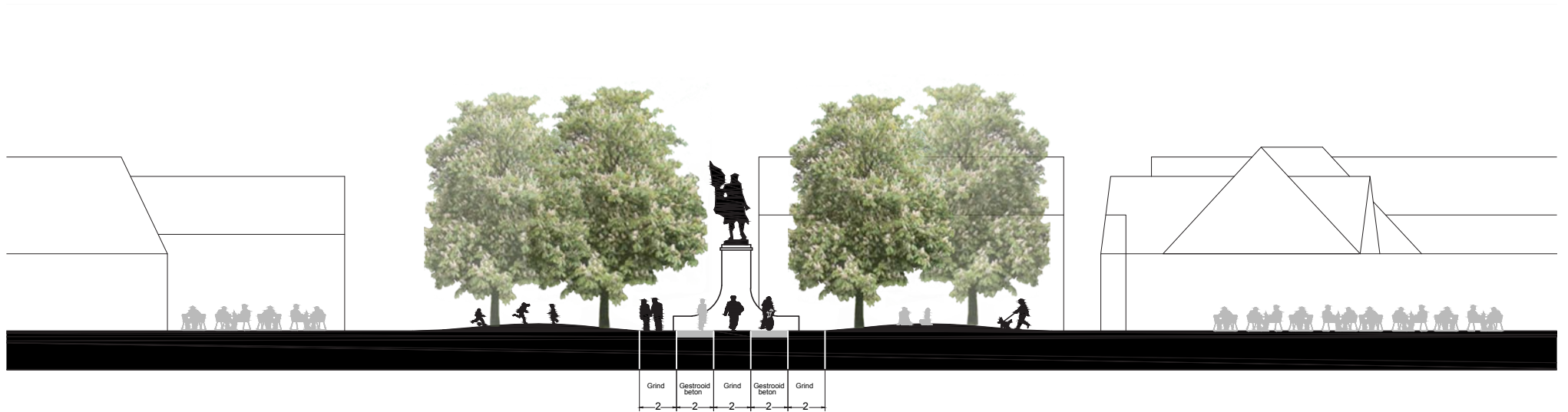
De overgang van de Turnhoutsebaan naar de dreef wordt ontworpen als verbreding van de publieke ruimte van het straatdorp; samen met het voorplein van de begraafplaats ontstaat hierdoor een pleinachtige ruimtelijkheid, waarvan ook restaurant De Swaen en de gebouwen die de begraafplaats flankeren profiteren. De hekken worden weggehaald en de ingang naar de dreef verruimd en opgeschoond.

Het oorlogsmonument dat op dit moment geïsoleerd door rijbanen als vreemd element de ingang van de dreef 'blokkeert', krijgt door deze kunstgreep een adequatere positie binnen een nieuw ruimtelijk kader.

De dreef wordt gevrijwaard van het parkeren en de toegang voor auto's wordt aan banden gelegd. De middenas van de dreef wordt voorzien in grind met geïntegreerde, goed berijdbare banen van gestrooid asfalt. Dit definieert op een subtiele manier zones voor verschillende gebruikers (voetgangers, fietsers) zonder afbreuk te doen aan een helder en eenvoudig profiel van de dreef. De toegankelijkheid en bruikbaarheid voor fietsers en mindervaliden tijdens alle seizoenen wordt hierdoor verbeterd. De ruimte onder de bomen wordt ingezaaid met robuust gras en biedt ruimte voor parkachtig gebruik: zitten onder bomen, picknick, spelen, een 'landgoedfair', etc.

Doorsnede dreef 1 : 200

Parkeren en recreëren langs het water

Parkeergebied

De parkeerplaatsen van de dreef worden gecompenseerd door een nieuw parkeergebied langs de Zwanebeek. Deze biedt parkeercapaciteit voor bezoekers van De Swaen en recreanten die vanuit hier het park en natuurgebied willen bezoeken. Er is ruimte voor ca. 50 parkeerplekken.

De parkeerplaats wordt ruim en 'groen' ontworpen. De configuratie van de parkeerplekken is bewust niet compact en verkeerskundig 'geoptimaliseerd', maar speels van opzet met bomen en picknick tafels. Het parkeren van de auto wordt hier letterlijk het begin van het ervaren van het park. Door op één plek in het park de Zwanebeek direct toegankelijk te maken, worden de bezoekers op een vanzelfsprekende manier bewust van de raison-d'être van het park – de beekvalleien. Het parkeren gebeurt onder bomen. De bosrand wordt doorgetrokken over de beek tot aan het fietspad.

Het gebied tussen fietspad en restaurant De Swaen wordt hierdoor gevrijwaard van een parkeerinvulling en blijft als open plek tussen dreef, restaurant en bosrand/beek bewaard en wordt visueel zelfs versterkt.

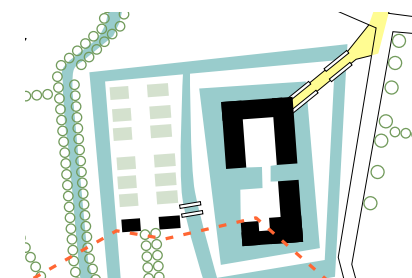
De ontsluiting van de parkeerplaats gebeurt vanuit de Turnhoutsebaan via de Molendreef in éénrichtingsverkeer. Hiervoor wordt de bestaande Molendreef als onderdeel van wegensysteem door het park ingericht: een 'parkweg' met twee verharde karrensporen als 'fietspaden waarop de auto te gast is'. De ontsluitingsfunctie voor de aanwonenden ten oosten van de Molendreef blijft gehandhaafd. Om sluipverkeer te voorkomen, wordt de Molendreef ten zuiden van de Zwanedreef geknipt. Het uitrijdend verkeer kruist de dreef en sluit aan op de Pastorijlaan.

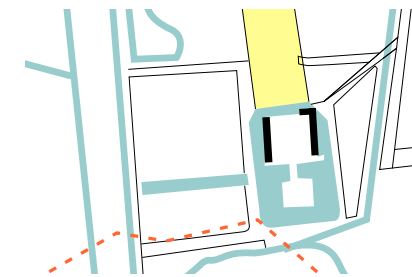
Schaal 1 : 1.500

Legenda:

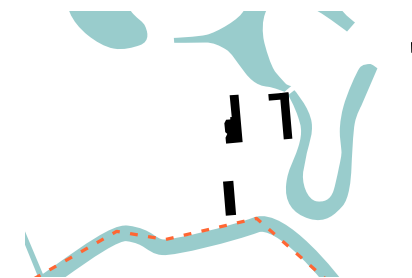
- Infopunt en fietsverhuur
- Café/ restaurant
- Informeel pad
- Kasseien
- Avantgarden

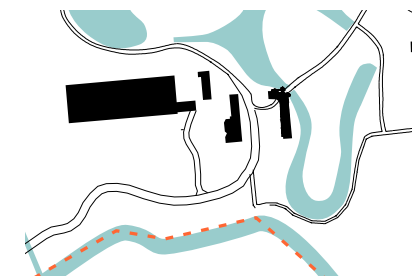
1777: Kasteeldomein

1865: Kasteeldomein en de dreef

1940: Vleminctoren opgenomen in park

2010: Geformaliseerd Avantgarden

De Jan Vlemincktoeren vroeger

Fietsparkeerplaats in het groen

Café als tussenstop tijdens fietstochten

Jan Vlemincktoeren

De Jan Vlemincktoeren zit op een recreatief knooppunt voor fietsers en wandelaars door het pak en langs de beekvalleien. Vanuit de Wommelgemsteenweg is de toren ook voor automobilisten goed te bereiken. Parkeren kan op een vergelijkbare manier als boven omschreven georganiseerd worden langs deze toegangsweg. Voor het gebouw zou op zoek moeten worden gegaan naar een gecombineerde programmering als café/ restaurant en recreatief informatiepunt van het park en het natuurgebied. Het contrast tussen het wilde sprookjesbosachtige gebied langs het pad ten noorden van de toren en de strakke ruimtelijkheid van de restanten van het voormalige kasteel zou kunnen worden versterkt door de inrichting van het 'binnengebied' als verhard rechthoekig plein. Het plein is tegelijkertijd een kruispunt voor verschillende recreatieve fiets- en wandelroutes en biedt ruimte voor informatievoorzieningen en het terras van het café/ restaurant. De materialisering kan overeenkomen met die van de dreef: grind en gestrooid asfalt.

Park

Het park kan door verdere ecologisering veel meer onderdeel worden van het natuurgebied. De dreef fungeert hierbij als overgang vanuit de stedelijke omgeving. Het beheersplan kan hierbij voorzien in pockets van 'georganiseerd' groen, bijna groene kamers, in tegenstelling tot het uitgestrekte 'wilde' natuurgebied langs de beek. Het onderhoud van het park zou dus de contrasten kunnen versterken tussen intensief beheerd parkachtig groen en extensief beheerd ecologisch groen. Hierbij zou rekening gehouden moeten worden met de ecologische waarde van de verschillende deelgebieden en het verder ontwikkelen van ecologische verbindingen ertussen. Ook bij de aanleg van paden en recreatieve functies zou hiermee rekening moeten worden gehouden. In het algemeen zou er echter naar gestreefd moeten worden om het (recreatieve) fietsnetwerk van het park beter aan te sluiten op de Lindenlei, Pastorijlaan, Wommelgemsteenweg en de Turnhoutsebaan.

We stellen voor om een beperkt aantal types paden voor park en natuurgebied te ontwikkelen, die rekening houden met de beoogde gebruikers en de natuurlijke context:

- de parkweg voor voetgangers, fietsers en beperkt voor auto's door het park
- gestrooid asfalt en grind voor voetgangers en fietsers door het park
- de houten vlonder voor voetgangers door extensief beheerd groen en langs de beken

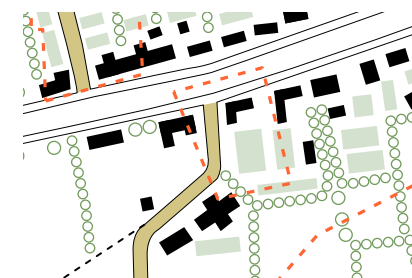

Schaal 1 : 750

Legenda:

- Kasseien
- Betonnen tegels
- Water
- Pomp
- Kunstwerk
- Linde

1777: Steegje

1865: Afbuigende straat

1940: Afbuigende straat

2010: Straat aan de zijkant

De tram in Wijnegem

Grote markt in Mechelen

c. Marktplain

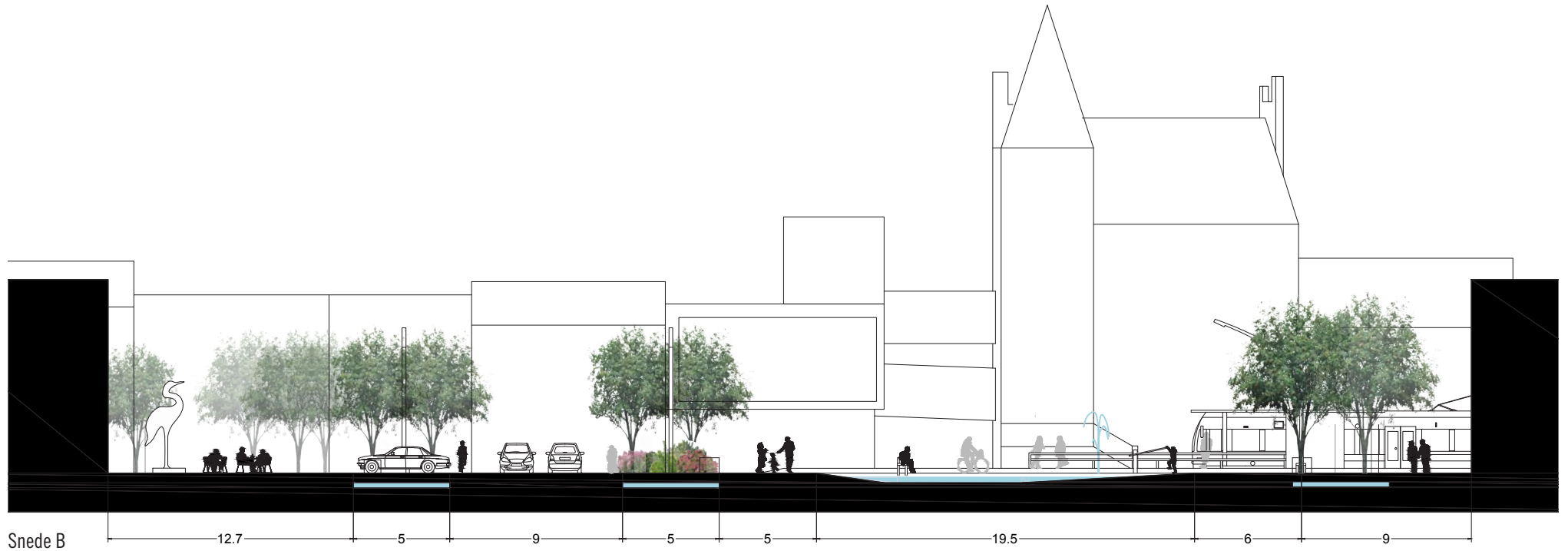
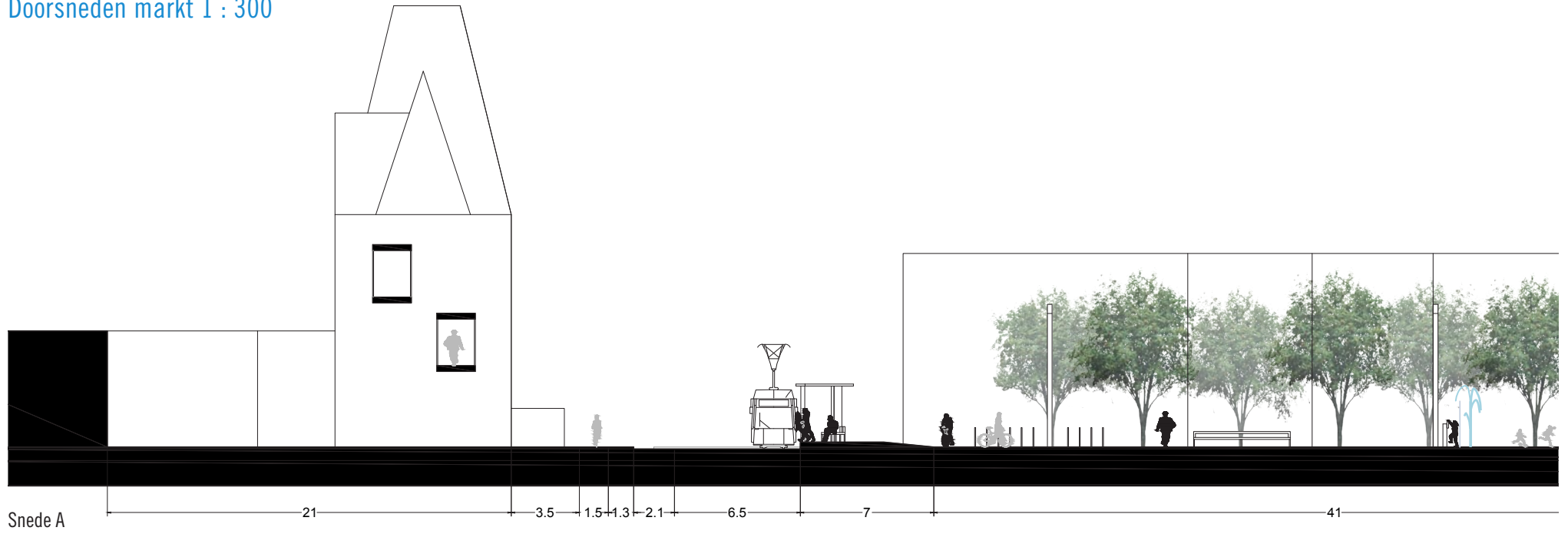
Het plein

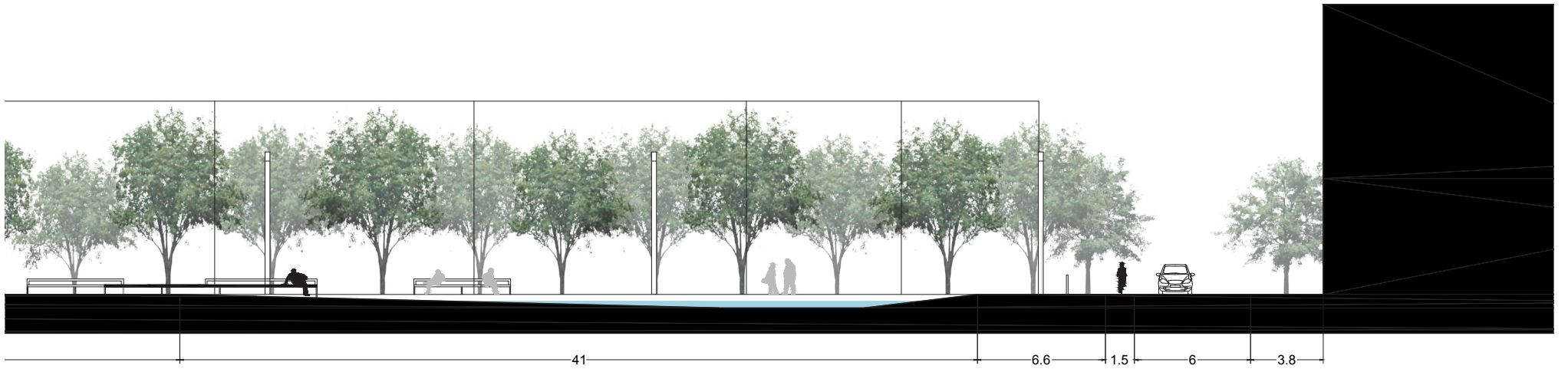
Het marktplain wordt versterkt als open plek binnen de compacte dorpskern. Het ontwerp voor het marktplain streeft ernaar om het plein als de hoogwaardige openbare ruimte van het straatdorp te formaliseren. Ruimtelijk wordt het toekomstige plein gedefinieerd door het statige stadhuis, het nog te ontwikkelen gebouw aan de zuidkant en twee boomrijen aan de oost- en westkant. Deze geven het plein duidelijke proporties en onttrekken de naoorlogse bebouwing aan de zijkanten aan het zicht.

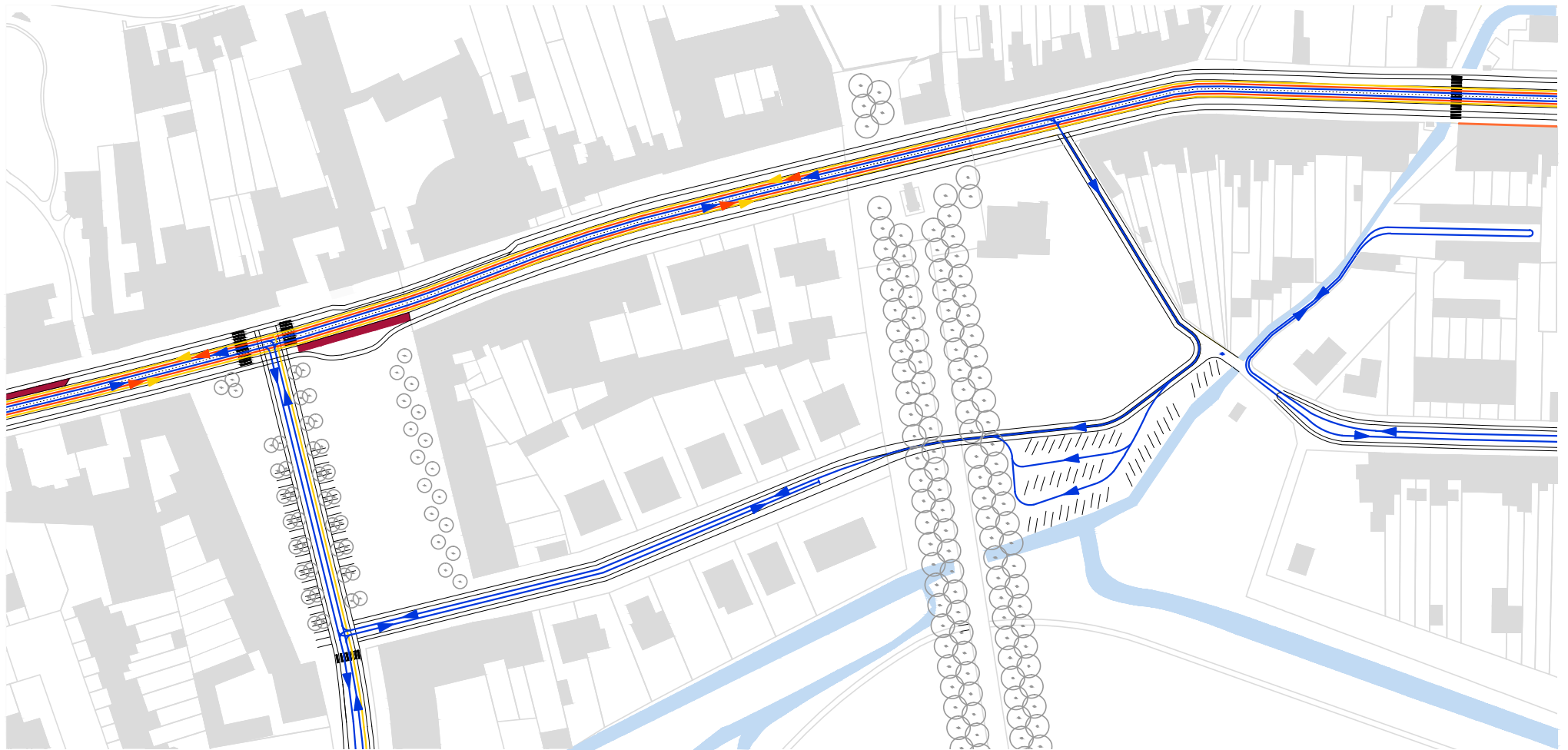
Bus- en tramhalte en parkeren voor fietsen en auto's zijn aan de zijkanten gesitueerd. Het middelpunt van het plein is een handmatig te bedienen 'dorpspomp', die een waterfontein aanstuurt. Verder is het plein bewust open gehouden, ook om ruimte te geven aan verschillend gebruik (markt, kermis, circus, etc).

Aan de westkant van het plein ontstaat daarentegen een kleinschaliger plein- gedeelte, waar cafés en lokale commercie de mogelijkheid krijgt om het plein te bespelen, bijvoorbeeld met terrassen. Voor de materialisering van het hoofdplein wordt voorzien in gezaagde kasseien, doorgetrokken tot aan het stadhuis en over de Pastorijlaan heen tot aan het nieuwe gebouw aan de zuidkant van het plein; voor het westelijke gedeelte wordt voorzien in een ander materiaal, bijvoorbeeld betonnen tegels.

Doorsneden markt 1 : 300

Schaal 1 : 200

Legenda:

- Bus
- Tram
- Auto
- Bus/ Tram stop

Verkeer en parkeren

Het marktplein houdt rekening met de komst van de tram op de Turnhoutsebaan. De bushaltes en toekomstige tramhaltes worden voorzien 'na de stoplichten' wat verkeerskundig (en vanuit de Lijn) de voorkeur heeft. Ter hoogte van het Annuntia gebouw en aan de andere kant tegenover het stadhuis wordt de stoep verbreed en verhoogd tot een perron, waardoor de instap vergemakkelijkt wordt en de Turnhoutsebaan als een insnijding in het plein c.q. de straatruimte gedetailleerd wordt.

Volgens eerste observaties van de verkeerskundige situatie zou de linksafstrook vanuit de Turnhoutsebaan naar de Eikenlaan kunnen vervallen. Dit zou de integratie van de tramsporen en de halte op deze plek zeer vereenvoudigen. Deze versmalling van het wegprofiel zal ook een bepaalde snelheidsverminderende werking hebben op het verkeer langs de Turnhoutsebaan.

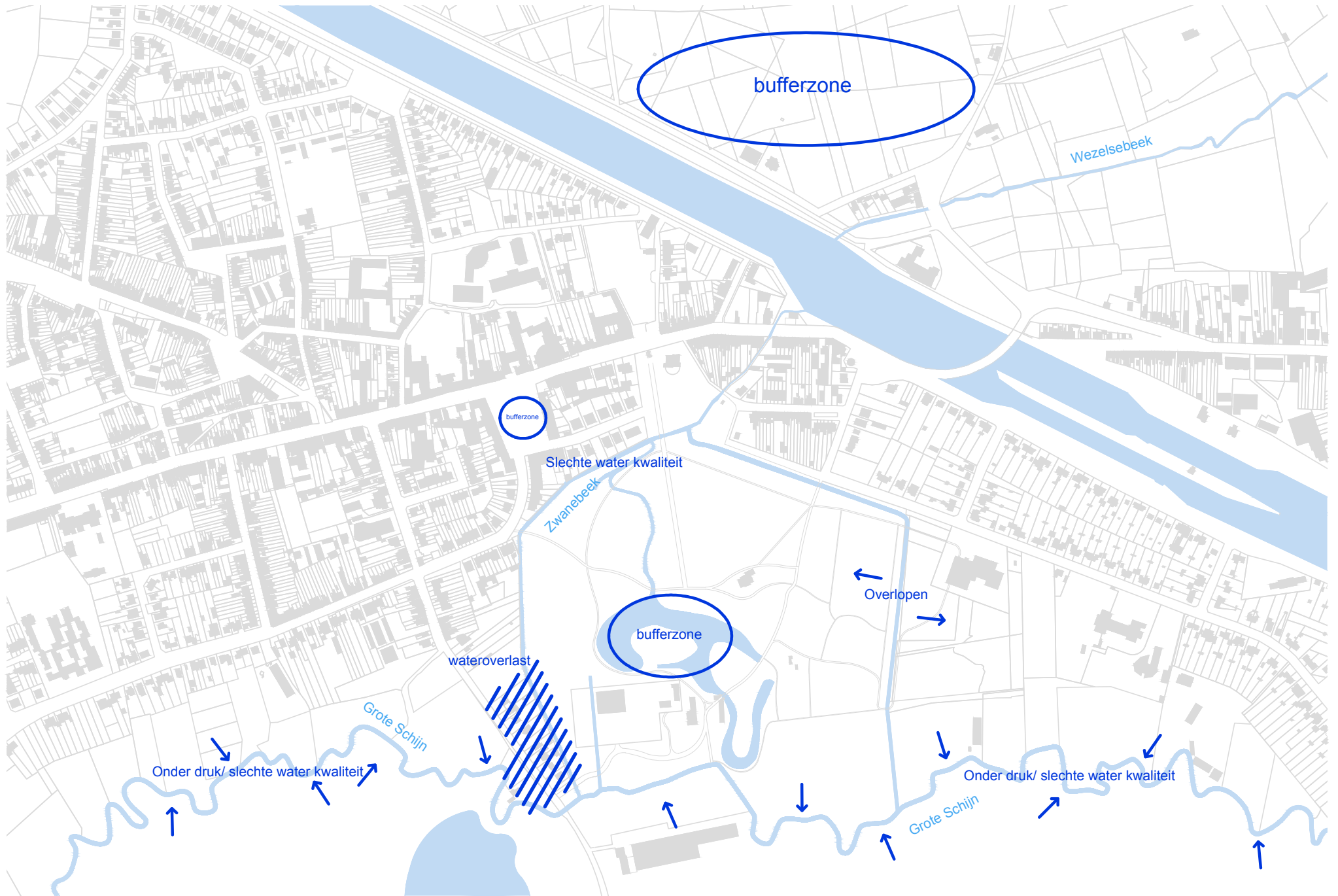
Volgens onze inschatting kan door een aangepaste regeling van de verkeerslichten (vroeger rood voor verkeer op de Turnhoutsebaan vanuit het westen) ook zonder aparte linksafstrook opstopping voorkomen worden.

Eventueel en zonder ruimtelijke aanpassingen kan de verlengde Eikenlaan als eenrichtingsverkeer vanuit het zuiden komend ingesteld worden; dit als tegenhanger van de Wommelgemsteenweg.

Parkeren wordt in de nieuwe configuratie voorzien langs de verlengde Eikenlaan. Er zijn in het voorgestelde ontwerp in totaal 40 parkeerplekken aan het plein voorzien. De parkeerplekken op het plein en langs de oostkant van het plein komen dus te vervallen. De twee inpandige parkeergarages daar blijven

bereikbaar voor de eigenaren door het plein beperkt voor voertuigen bereikbaar te maken (eigenaren voor laden/lossen, brandweer, verhuishwagen, etc).

De fietspaden langs de Turnhoutsebaan lopen op het trottoir en achter de bus en tramhaltes langs om oversteekconflicten te minimaliseren.

Spelen in het water

Dier op een plein van Florentijn Hofman

Water

Het natuurlijke reliëf van het plein in combinatie met een subtiële modulatie van het maaiveld maakt een subtiële verwijzing naar het water van de beekvallei mogelijk. Vanuit de 'fontein-dorpspomp' loopt het water langs een geul over het plein en langs een verdiept gedeelte van het plein naar de Eikenlaan en verder naar de Zwanebeek. De loop van het water volgend, komt men zo vanuit het plein tot aan de beek. Bij regen wordt dit effect versterkt en verandert het plein tijdelijk in een waterplein om het regenwater dan gebufferd en gezuiverd direct aan de natuurlijke waterloop af te geven. Hierdoor wordt het grote verharde oppervlak van het marktplein gebruikt om de 'piekbui-problematiek' tegen te gaan (zie hiervoor ook hoofdstuk 5 'duurzaamheid').

Meubilair

Het meubilair wordt ontworpen als losse objecten op het plein. Hierbij wordt bijvoorbeeld geen verschil gemaakt tussen zitobjecten voor bus/tramhaltes en plein. Eenzelfde bank doet dienst voor alle doeleinden, bij de halte dan wel in combinatie met een dak.

Voor het kleinschalige gedeelte van het plein aan de westkant wordt voorzien in speelaanleidingen, eventueel in de vorm van een kunstwerk: bijvoorbeeld een object van een kunstenaars als Florentijn Hofman, die de reiger van de stokerij Meeus als aanleiding zou kunnen nemen voor een ludieke sculptuur.

5. Duurzaamheid

In tegenstelling tot het engelse ‘sustainable’ verwijst het Nederlandse woord ‘duurzaam’ direct naar het begrip (tijds)duur. De duurzame stad zou naar de letter van het woord een stad moeten zijn die zich in de tijd kan handhaven. Misschien is deze uitleg fundamenteeler dan de gebruikelijkere interpretatie waarbij het adjectief ‘duurzaam’ eerder in verband wordt gebracht met ecologische bouwmethododes, waarin zuinig met materiaal wordt omgegaan. De duurzame stad vraagt om ruimte die verandering aankan en die zich steeds weer leent voor toe-eigening door bewoners en gebruikers.

Gezien de vele veranderingen die het studiegebied heeft ervaren, is dit aspect van duurzaamheid ook bij het de herwaardering van de dorpskern van Wijnegem van grote relevantie. De robuustheid van het masterplan en de schetsontwerpen voor de sleutelprojecten maken het mogelijk om flexibel in te spelen op toekomstige veranderingen in de ruimtelijke, economische en verkeerskundige situatie via de verschillende sites en Wijnegem als geheel.

Het extensieve beheer van park en beekvallei is erop gericht de ecologische verbindingen binnen het natuurgebied en de groene vinger op regionale schaal te versterken. Ook de ligging en inrichting van wegen en paden in het park houden hiermee rekening.

Voor het marktplein wordt voorzien in de mogelijkheid de modulering van het plein te gebruiken voor een vertragende afvoer en zuivering van het regenwater. Op die manier kunnen

grote hoeveelheden regenwater gebufferd en gezuiverd worden voordat het vertraagd naar het rioolsysteem of het natuurlijke watersysteem gevoerd wordt. Dit speelt in op de in toekomst naar verwachting toenemende piekbui problematiek in relatie tot het grote verharde oppervlak van het marktplein. Hierdoor wordt het bestaande rioleringsstelsel gevrijwaard van overbelasting tijdens piekmomenten.

Het marktplein biedt door de materialisatie en de ruimtelijke configuratie mogelijkheden voor divers collectief en individueel gebruik door verschillende bevolkingsgroepen.

Het versterken van het voetgangers- en fietsnetwerk en het aansluiten ervan op hoogwaardig openbaar vervoer creëert de ruimtelijke voorwaarden voor het versterken van duurzame mobiliteit op lange termijn. Het ontwerp van het marktplein voorziet verder in goede fietsvoorzieningen (fietsenstalling en oplaadpunten voor E-bikes) dichtbij de toekomstige tramhalte. Het ontwerp is zodanig robuust en flexibel dat verkeerskundige aanpassingen (komst tramhaltes, instellen eenrichtingsverkeer op de Eikenlaan, veranderingen van de verkeerslichten) kunnen worden opgenomen.

Voor het bestratingmateriaal wordt naar regionale producten ‘dichtbij huis’ gezocht zoals klinkers en kasseien, welke van oudsher uitermate geschikt zijn om op veranderingen en aanpassingen van het maaiveld in te spelen. Ook het onderhoud hiervan is standaard en eenvoudig. Bestaande bestrating en bomen worden waar mogelijk opgenomen of hergebruikt in het nieuwe ontwerp. Naast het positief aspect van duurzaam

materiaalgebruik kan het beschikbare budget op deze manier efficiënter besteed worden.

Ook de 'sociale duurzaamheid' is van groot belang voor de toekomstige ontwikkeling van Wijnegem: er wordt naar gestreefd om een publieke ruimte te ontwerpen die de sociale cohesie in het dorp op lange termijn versterkt. Dit door een uitnodigende, toeëigenbare publieke ruimte te creëren, die met name de verschillende generaties op een ongedwongen manier in contact met elkaar brengt.

Oud en jong - bejaarden en scholieren zijn welkom op het nieuwe marktplein en kunnen deze naast elkaar gebruiken, iedereen op zijn eigen manier. Maar men kan elkaar ook ontmoeten bij de waterfontein, op één van de lange banken, bij de tramhalte of onder de bomen. Ook de programmering en het ontwerp van het Annuntia complex kunnen hierop inspelen. Bepaalde functies, zoals café, restaurant, kiosk kunnen door de bewoners maar ook door passanten worden gebruikt. Het park met eventuele moestuinen kan als groene ruimte voor verschillende doelgroepen fungeren.

6. Werkproces

Masterplan

Het volgende voorstel voor een plan van aanpak voor de opmaak van het masterplan is een algemene planning in hoofdlijnen welke na gunning in nader overleg met de opdrachtgever verder zal worden verfijnd en waar nodig worden aangepast.

Voor het werkproces stellen wij voor om een werkgroep op te zetten, bestaande uit vertegenwoordigers van de (verschillende diensten van de) gemeente Wijnegem, het ontwerp bureau, eventueel aangevuld met andere relevante publieke en private actoren (Provincie, Gewest, Annuntia) en (afhankelijk van de fase) het verkeerskundige en technische adviesbureau.

De projectgroep komt regelmatig (bv. 4 wekelijks) bij elkaar. Voor de afronding en het accorderen van de fases kan de projectgroep uitgebreid worden met vertegenwoordigers van het bestuur, tot een 'projectgroep+'.

Er is gevraagd de opmaak van het masterplan voor 31.12.2010 af te ronden. Dit betekent bij gunning van de opdracht voor eind september een studieduur van minder dan 3 maanden. Het is de bedoeling om de participatie op breder niveau te trekken. Op die manier wordt het nodige draagvlak gecreëerd bij de relevante overheden, marktpartijen, maatschappelijke instanties en bewoners. Gezien het uitermate krappe tijdschema is er voor gekozen om de participatie rond het masterplan en het plein tweeledig te organiseren.

In de **eerste fase** (tot einde 2010) beperkt het participatieproces zich tot een publiek informatiemoment en geconcentreerd overleg in het kader van de bijeenkomsten van de projectgroep

met de belangrijkste actoren: zoals de Provincie voor het beheersplan park en natuurgebied; het Gewest en De Lijn voor de Turnhoutsebaan; en in overleg met de opdrachtgever te selecteren vertegenwoordigers (Annuntia, scholen, De Swaen, ...):

Startbijeenkomst (projectgroep+)

- installatie projectgroep
- consultatie van de verschillende gemeentelijke diensten
- bijwerken van het wedstrijdvoorstel op basis van de tijdens de consultatie verworven inzichten

Werkoverleg 1 (projectgroep en geselecteerde 'externe' actoren)

- consultatie van de verschillende gemeentelijke diensten
- bijwerken van het wedstrijdvoorstel op basis van de tijdens de consultatie verworven inzichten

Werkoverleg 2 (projectgroep en geselecteerde 'externe' actoren)

- consultatie van de verschillende gemeentelijke diensten
- bijwerken van het wedstrijdvoorstel op basis van de tijdens de consultatie verworven inzichten

Presentatie 'masterplan 1.0' (projectgroep+)

- presentatie van het (voorlopig) masterplan aan de projectgroep en het bestuur
- vastleggen hoofdlijnen masterplan

Het 'masterplan 1.0' zal voor het Annuntia complex al concrete randvoorwaarden en eisen formuleren, welke gebruikt kunnen worden bij het overleg met de huidige en toekomstige eigenaren

van het Annuntia complex over de toekomstige invulling. In de **tweede fase** (vanaf 2011) zal vooruitlopend aan de uitvoering en/of supervisie van het masterplan een reeks participatieve momenten gehouden worden. Het ontwerp voor de herinrichting van het marktplein kan hierbij als aanzet voor een beeldkwaliteitsplan publieke ruimte en als kick-start voor het transformatieproces ingezet worden (zie hoofdstuk participatie). Door het participatieproces wordt het 'masterplan 1.0' bij wijze van spreken door de medewerking van de betrokkenen 'geüpgrade naar het masterplan 2.0'

Stap 1

Vooronderzoek en overleggronde
(4 weken, 2 overlegmomenten)

- installatie projectgroep
- consultatie van de verschillende gemeentelijke diensten en andere relevante partijen (technische dienst, groendienst onderhoud en beheer, openbaar vervoersbedrijf, etc.)
- bijwerken van het wedstrijdvoors tel op basis van de tijdens de consultatie verworven inzichten
- opmaak verkeerskundige studie voor het kruispunt en eventueel verkeerscirculatieplan

Stap 2

Voorontwerp
(12 weken, 4 overlegmomenten)

- opstellen concept voorontwerp
- consultatie omwonenden en gebruikers in het kader van een participatieproces (PM)
- bijwerken van het wedstrijdvoors tel op basis van de tijdens de consultatie verworven inzichten
- opstellen definitief voorontwerp en principevoorstel wijze van uitvoering en fasering
- presentatie voorontwerp aan projectgroep+
- presentatie aan de verschillende gemeentelijke diensten en andere relevante partijen (technische dienst, groendienst onderhoud en beheer, openbaar vervoersbedrijf, etc.)
- presentatie voorontwerp aan omwonenden en gebruikers

Stap 3

Definitief ontwerp
(12 weken)

- opstellen concept definitief ontwerp
- bijwerken van het concept definitief ontwerp op basis van de tijdens de presentatie verworven inzichten
- opstellen definitief ontwerp
- presentatie definitief ontwerp aan projectgroep+
- presentatie aan de verschillende gemeentelijke diensten en andere relevante partijen (technische dienst, groendienst onderhoud en beheer, openbaar vervoersbedrijf, etc.)
- goedkeuring door college van burgermeester en schepenen

Stap 4

Opmaak bouwvergunning
(2 weken)

Stap 5

Technisch en administratief dossier
(20 weken)

- opmaak technisch en administratief dossier (12 weken) met:
 - Uitvoeringsplannen
 - Bestek en raming
 - Communicatieplan (doel van het project en verkeersregeling tijdens verkeersregeling tijdens de werken)
- aanbesteding en gunning (8 weken) en goedkeuring door de gemeenteraad

Stap 6

Begeleiding van de uitvoering
(40 weken)

- aanvangsbevel
- fasering
- voorlopige oplevering
- openstelling

Heraanleg van het marktplein

Voor de heraanleg van het marktplein is er op dit moment nog geen tijdschema met vastlegging van eind- en begindata van de verschillende fases weergegeven. Het plan van aanpak geeft een indicatie van de doorlooptijd per fase aan.

Het gehele proces herinrichting marktplein kan dus in ca. 108 weken doorlopen worden, ervan uitgaande dat de nodige basisdocumentatie (opmetingen, berekeningen toekomstige verkeersintensiteiten, andere randvoorwaarden, etc.) op tijd door de gemeente ter beschikking worden gesteld.

7. Participatie

Een duurzame, toekomstbestendige ruimtelijke visie voor Wijnegem en de herinrichting van de markt als de meest kenmerkende publiek ruimte kan alleen worden ontwikkelt met betrekking tot de relevante publieke en private actoren rondom de dorpskern. **Hiervoor is een participatief proces nodig, dat alle betrokkenen en met name de bewoners, niet als ‘bedreiging’ voor het masterplan en ontwerp ziet, maar als belangrijke spelers bij de uitwerking en realisatie ervan.**

Het ‘masterplan 1.0’ biedt voor dit proces een kader met bepaalde ambities die in samenwerking met de betrokkenen kunnen worden uitgewerkt. Het ‘masterplan 1.0’ dat eind 2010 zal worden afgerond, zal dan ook duidelijk stellen welke uitgangspunten en ambities ‘vast’ staan (b.v. strategische hoofdlijnen, keuzes in het publiek belang. keuze concrete projecten, verkeerscirculatie) en welke aspecten van het masterplan open staan voor inbreng vanuit de betrokkenen (bv. inrichting, materialisering).

Het ontwerp voor de herinrichting van het marktplein kan voor het participatieproces als concreet en vatbaar vertrekpunt voor de discussie met de bewoners gebruikt worden. Keuzes op niveau van het masterplan, die anders misschien te abstract voor communicatie met een brede doelgroep zijn, kunnen op het niveau van het ontwerp voor het marktplein concreet bediscussieerd worden.

Voor het participatieproces wordt dan ook letterlijk en figuurlijk **het marktplein gebruikt als drager van een aantal publieksmomenten**. De participatie gebeurt letterlijk in het openbaar en combineert informatie-uitwisseling en consultatie

van de bewoners (de ‘workshop’) met collectieve evenementen (het ‘pleinfeest’). We stellen voor om in het kader van het participatieproces een **‘markt der ideeën’** op het plein te houden als aftrap voor de herinrichting van het marktplein en het opwaarderen van de dorpskern. Op een ludieke manier kunnen de bewoners kennis maken met het ‘nieuwe’ plein en zich het plein letterlijk toe-eigenen. Het abstracte en beleidsmatige karakter van een ‘masterplan publiek ruimte’ wordt op deze manier toegankelijk en begrijpelijk gemaakt voor de bewoners

Het traject voor de (bewoners)participatie stellen we als apart PM voor. Dit traject zal bij voorkeur lopen tijdens de stappen ‘Vooronderzoek en overleggronde’ en ‘Voorontwerp’ van het marktplein. De doorlooptijd van het participatietraject sluit hierop aan. Het doel is het intensiever betrekken van de bewoners bij het ontwerpproces en zodoende meer draagvlak voor het ontwerp te krijgen.

Hiervoor wordt voorzien in twee workshops, een speciale ‘markt der ideeën’ en een informatiemoment: